

บทที่ 2

แนวความคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ผู้วิจัยจึงได้ศึกษาแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อใช้ในการพัฒนารูปแบบการให้ความรู้จำเป็นต่อศึกษองค์ประกอบต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องทั้งสภาพและสาเหตุปัญหา ผู้เรียน ผู้สอน สภาพแวดล้อมในการจัดการเรียนการสอน สื่อและอุปกรณ์การศึกษา ตลอดจนเทคนิคและวิธีการต่าง ๆ ดังนี้

1. แนวคิดและองค์ประกอบของการพัฒนารูปแบบการให้ความรู้
 - 1.1 ความหมายของรูปแบบ
 - 1.2 องค์ประกอบในการพัฒนารูปแบบ
 - 1.2.1 ทฤษฎีการเรียนรู้ของผู้ใหญ่
 - 1.2.2 ทฤษฎีความต้องการขั้นพื้นฐานของมนุษย์
 - 1.2.3 หลักในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้สำหรับผู้ใหญ่
 - 1.2.4 ทฤษฎีจิตวิทยาสังคม
 - 1.2.5 แนวการสอนแบบจุลบท
 - 1.2.6 หลักการสอนตามแนวคิดพฤติกรรมนิยม
2. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
 - 2.1 งานวิจัยเกี่ยวกับการขยายบริการทางเพศในประเทศไทย
 - 2.2 งานวิจัยเกี่ยวกับชุดการสอนตามแนวการสอนแบบจุลบท
 - 2.3 งานวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนารูปแบบ
 - 2.4 งานวิจัยและวรรณคดีเกี่ยวกับการขยายบริการทางเพศในต่างประเทศ

1. แนวคิดและองค์ประกอบของการพัฒนารูปแบบการให้ความรู้

1.1 ความหมายของรูปแบบ

คำว่า รูปแบบ (Model) หมายถึง โครงสร้างที่มนุษย์ประดิษฐ์ขึ้น เพื่อแสดงถึงความสัมพันธ์ระหว่างหลักการพื้นฐานหรือแนวคิดทางการศึกษาแนวคิด เดียวหรือมากกว่า หลักฐานเหตุผลทางทฤษฎีที่น่าเชื่อถือ ตลอดจนผลการวิจัยที่เกี่ยวข้อง ประกอบขึ้นเป็นโครงสร้างของรูปแบบ ซึ่งสามารถใช้รูปแบบอธิบายความสัมพันธ์ ลำดับขั้นตอนขององค์ประกอบหรือกิจกรรมในระบบได้ จากนั้นจึงนำสิ่งประดิษฐ์นั้น ไปทดลองใช้ ซึ่งเรียกว่า "การพัฒนารูปแบบ" เป็นการทดสอบความเที่ยงตรงของ รูปแบบ เพราะรูปแบบที่พัฒนาขึ้นนั้นแม้ว่าจะพัฒนาโดยมีรากฐานจากทฤษฎี แนวความคิดรูปแบบของผู้อื่น และผลการวิจัยที่ผ่านมาเป็นเพียงรูปแบบตามสมมติฐาน เท่านั้น จำเป็นต้องเก็บรวบรวมข้อมูลในสถานการณ์จริง หรือทำการทดลองโดยนำไปใช้ในสถานการณ์จริง เพื่อทดสอบดูว่ามีความเหมาะสมหรือไม่ และรูปแบบมี ผลสัมฤทธิ์ตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้หรือไม่

กระบวนการขั้นตอนในการพัฒนารูปแบบการให้ความรู้ ประกอบด้วย 5 ขั้นตอน ดังนี้ (อรุณี สติธัยภาศิกุล, 2534)

1. ศึกษาแนวคิดและองค์ประกอบที่สำคัญที่เกี่ยวข้องกับการเรียน การสอนที่ต้องการ
2. กำหนดองค์ประกอบและความสัมพันธ์ขององค์ประกอบขึ้นเป็น รูปแบบการให้ความรู้
3. นำไปใช้ปฏิบัติได้จริง และเกิดผลต่อผู้เรียนตามความต้องการ หรือตามจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้
4. ตรวจสอบประสิทธิภาพของรูปแบบการให้ความรู้
5. เสนอแนะและปรับปรุงรูปแบบการให้ความรู้ตามข้อบกพร่องที่

ค้นพบ

1.2 องค์ประกอบในการพัฒนารูปแบบ

ในการพัฒนารูปแบบการให้ความรู้ เรื่องอันตรายของการขายบริการ ทางเพศ สำหรับนักศึกษาการศึกษาออกโรงเรียนสายสามัญ ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น วิธีเรียนแบบทางไกล จำเป็นต้องศึกษาองค์ประกอบต่อไปนี้

- 1.2.1 ทฤษฎีการเรียนรู้ของผู้ใหญ่
- 1.2.2 ทฤษฎีความต้องการขั้นพื้นฐานของมนุษย์
- 1.2.3 หลักในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้การสอนเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้สำหรับผู้ใหญ่

1.2.4 ทฤษฎีจิตวิทยาสังคม

1.2.4.1 ทฤษฎีการวางเงื่อนไขการกระทำ

1.2.4.2 ทฤษฎีปัญหาทางสังคม

1.2.5 การสอนแบบจุลบท

1.2.6 หลักการสอนตามแนวคิดพฤติกรรมนิยม

1.2.1 ทฤษฎีการเรียนรู้ของผู้ใหญ่

นักจิตวิทยาที่เป็นผู้ริเริ่มให้ความกระจ่างเกี่ยวกับการเรียนรู้ของผู้ใหญ่มากคือ ไลน์แมน เอ็ดเวิร์ด ซี (Edward C. Lindeman) ข้อค้นพบของ Lindeman ที่ใช้อยู่ในการจัดการเรียนการสอนผู้ใหญ่ทุกวันนี้คือ "ประสบการณ์ เป็นแหล่งที่มาของความรู้ที่มีคุณค่าที่สุดสำหรับผู้ใหญ่" หรือ "แนวโน้มการเรียนรู้ของผู้ใหญ่จะมีจุดรวมอยู่กับชีวิต"

โนลล์ (Knowles) ได้สรุปแนวคิดของ ไลน์แมน (Lindeman) ซึ่งเขาคิดว่าเป็นหัวใจหัวใจต่อการได้มาซึ่งทฤษฎีการเรียนรู้ของผู้ใหญ่ (อุนตา นพคุณ, 2527ก.) ดังนี้

1. ผู้ใหญ่จะถูกกระตุ้นให้เรียน ต่อเมื่อเขามีความต้องการ และสนใจ และคิดว่าการเรียนรู้จะตอบสนองความต้องการของเขาได้
2. แนวโน้มของการเรียนรู้ของผู้ใหญ่จะมีจุดรวมอยู่ที่ชีวิต (Lifec centered) วิธีการเรียนการสอนที่เหมาะสมสำหรับผู้ใหญ่คือ การใช้สถานการณ์เกี่ยวกับชีวิตไม่ใช่เนื้อหาวิชา
3. ประสบการณ์ เป็นแหล่งที่มาของความรู้ที่มีคุณค่าที่สุดสำหรับผู้ใหญ่ ดังนั้นวิธีการของการศึกษาผู้ใหญ่คือ การวิเคราะห์ประสบการณ์
4. ผู้ใหญ่มีความต้องการอย่างลึกซึ้งที่จะเป็นผู้นำตัวเอง
5. ความแตกต่างในตัวบุคคลแต่ละคนจะมีมากขึ้นตามอายุ ดังนั้นการศึกษาผู้ใหญ่จะต้องคำนึงถึงความแตกต่างในเรื่องวิธีการ เวลา สถานที่

และอัตราเร็วในการเรียนรู้ของผู้ใหญ่

เนื่องจากการเรียนรู้เป็นสิ่งที่เราไม่สามารถจับต้องได้ เป็นนามธรรม ดังนั้นสิ่งที่ช่วยให้ทราบว่าผู้เรียนเกิดการเรียนรู้หรือไม่ จึงสังเกตได้จากพฤติกรรมที่เปลี่ยนไปซึ่งเป็นผลของการเรียนรู้ ทฤษฎีการเรียนรู้ของผู้ใหญ่จึงมีความสำคัญมากซึ่งจะเป็นพื้นฐานการจัดการศึกษาเพื่อก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในพฤติกรรมผู้เรียน เรื่องความรู้และเจตคติต่อการขยายบริการทางเพศ

1.2.2 ทฤษฎีความต้องการขั้นพื้นฐานของมนุษย์

คำว่า "ความต้องการ" (Need) หมายถึง สภาพที่ปรากฏระหว่างสิ่งที่เป็นอยู่ (what is) กับสิ่งที่จะให้เป็นไป (what should be) กล่าวคือ สภาพที่เป็นอยู่ในปัจจุบันกับสิ่งที่คาดหวังไว้ในอนาคตเรียกว่า เป็นความต้องการ สำหรับลักษณะของความต้องการอาจแยกออกได้เป็น 2 ประเภทใหญ่ ๆ โดยเฉพาะสำหรับนักการศึกษาผู้ใหญ่ในการพัฒนาและดำเนินการโครงการหรือหลักสูตรเพื่อการศึกษาผู้ใหญ่ได้แก่ ความต้องการขั้นพื้นฐาน และความต้องการทางด้านการศึกษา

โบลล์ (Malcolm S. Knowles, 1970 อ้างถึงใน สุวัฒน์ วัฒนวงศ์, 2525) นักการศึกษาผู้ใหญ่ที่มีชื่อเสียงชาวอเมริกัน ได้แยกความต้องการขั้นพื้นฐานของมนุษย์ (Basic Human Need) ออกเป็น 6 ด้าน คือ

1. ความต้องการทางกายภาพ (Physical Need) เป็นสิ่งที่สามารถแลเห็นและสังเกตได้ง่าย ส่วนมากมนุษย์เรามีความต้องการทางด้านนี้เพื่อความคงอยู่ของร่างกาย ในด้านการศึกษาผู้ใหญ่คือ ความต้องการแลเห็น การได้ยินเสียง ความสุขสบาย การพักผ่อน นั้นหมายความว่า ถ้าหากตัวหนังสือเล็กจนเกินไป เสียงพูดเบาเกินไป แก้วน้ำแข็งเกินไปหรือไม่มีที่นั่งอย่างเหมาะสม สิ่งเหล่านี้อาจจะทำให้ผู้เรียนไม่ประสบความสำเร็จได้

2. ความต้องการในการเจริญงอกงาม (Growth Need) นักจิตวิทยาส่วนมากมีความเห็นตรงกันว่า ความต้องการด้านนี้เป็นสิ่งที่พาไปสู่ส่วนอื่นของความต้องการซึ่งก็ตรงกับความต้องการกระทำตนตามความสามารถที่แท้จริง (Self - actualization) ตามทฤษฎีของมาสโลว์นั่นเอง สำหรับผู้ใหญ่ที่มองไม่เห็นอนาคตของตัวเองนั้น น่าสงสารมากเพราะว่าการมองไม่เห็นความก้าวหน้าใน

อนาคตของตัวเอง ย่อมจะทำให้คุณค่าอื่น ๆ ลดลงอย่างมาก จากการศึกษาพบว่า คนที่เกษียณอายุแล้วแต่สามารถทำงานให้เป็นประโยชน์ได้ จะมีการปรับตัวได้ดีกว่า คนที่ไม่สามารถหาแนวทางอื่น ๆ ได้

3. ความต้องการได้รับความมั่นคงปลอดภัย (The Need for Security) เป็นที่ยอมรับกันมานานแล้วว่า สัตว์โลกย่อมมีสัญชาตญาณสำหรับการป้องกันตัวเอง ความต้องการด้านความปลอดภัยทางร่างกาย ถ้าหากความต้องการความมั่นคงไม่ได้รับการตอบสนอง จะเกิดอาการทางพฤติกรรมผิดปกติตามมาด้วยคือ เกิดความรู้สึกไม่มั่นคงโดยการถอนตัวเองออกจากการมีส่วนร่วมในกิจกรรมทั้งหลาย

4. ความต้องการได้รับประสบการณ์ใหม่ ๆ (The Need for New Experience) เมื่อคนแสวงหาความมั่นคง เขาอาจจะต้องเผชิญภัยและมีการเสี่ยงอยู่บ้าง ดังนั้นก็อาจจะเกิดความเบื่อหน่ายต่องานประจำที่ซ้ำซาก (Routine) เมื่อความต้องการด้านนี้เกิดสับสนขึ้น บุคคลจะเกิดความวุ่นใจจนเกิดอาการทางพฤติกรรม เหนื่อยอ่อน และเขาจะต้องการได้รับประสบการณ์ใหม่ รวมทั้งแนวความคิดใหม่เป็นการชดเชย

5. ความต้องการทางด้านจิตใจและอารมณ์ (The Need for Affection) คนเราทุกคนต้องการได้รับความรัก รวมทั้งการที่ได้รับความสำเร็จในบางครั้งก็มีสาเหตุจากความต้องการทางด้านนี้ โดยอาจจะเรียกได้ว่าเป็นความต้องการทางด้านสังคม มีการร่วมกัน แสดงความคิดเห็น การมีประสบการณ์ร่วมกัน ได้รับความสุขร่าเริง และอาจต้องประสบความโศกเศร้า ถ้าหากความต้องการทางด้านนี้ไม่ได้รับการตอบสนอง ก็จะทำให้เกิดอาการ 2 ด้านคือ การถอนตัวออกจากกลุ่ม หรือมีลักษณะก้าวร้าว แสดงอาการเป็นศัตรู

6. ความต้องการได้รับการยอมรับ (The Need for Recognition) มนุษย์ส่วนมากต้องการได้รับความรู้สึกที่ตัวเองมีคุณค่า ได้รับการยกย่องนับถือจากคนอื่น ๆ ในบางด้านที่ตัวเขามีอยู่ ความต้องการทางด้านนี้ทำให้เขามีการรวมกลุ่มทางสังคมเป็นชุมชนสถาบันต่าง ๆ ทำให้เขาสามารถแสวงหาสถานะภาพทางสังคมในการยอมรับและความสนใจจากสมาชิกภายในกลุ่ม

ความเข้าใจถึงธรรมชาติของความต้องการเหล่านี้ จะมีส่วนช่วยให้ผู้ใหญ่วัดปัญหาต่าง ๆ ลงได้อย่างมาก ด้วยการจัดกิจกรรมให้ความรู้เพื่อช่วย

ให้เกิดความมั่นคงแก่ผู้ใหญ่ โดยจัดสภาพแวดล้อมให้มีความเหมาะสมเพื่อก่อให้เกิดการเรียนรู้ได้อย่างดี รวมทั้งการจัดโอกาสเพื่อพัฒนาความสัมพันธ์ระหว่างนักศึกษาผู้ใหญ่กับครูผู้สอน โดยพยายามก่อก่อให้เกิดบรรยากาศความเป็นกันเองมากที่สุด

สำหรับความต้องการทางการศึกษา (Educational Need) หมายถึง บางสิ่งบางอย่างที่นักศึกษาผู้ใหญ่ควรจะได้เรียนรู้เพื่อจะได้เป็นผลดีสำหรับตัวเขาเองหรือสำหรับสังคมที่เขาเป็นสมาชิกอยู่

ในการวิจัยครั้งนี้ความต้องการทางการศึกษา คือการให้ความรู้เรื่องอันตรายและผลเสียของการขายบริการทางเพศ รวมทั้งผลกระทบอื่น ๆ และโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์และโรคเอดส์ เพื่อผู้เรียนจะได้รู้จักป้องกันตนเองต่อการถูกชักจูงเข้าสู่การขายบริการทางเพศ และสามารถถ่ายทอดความรู้ที่ได้รับให้กับคนอื่น ๆ ในชุมชนได้

1.2.3 หลักการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้สำหรับผู้ใหญ่

เชียรศรี วิวิสิริ (2527) ได้สรุปหลักสำคัญที่ต้องพิจารณาในการจัดกิจกรรมทางการเรียนการสอนเพื่อให้เกิดการเรียนรู้ของผู้ใหญ่ประสบผลสำเร็จ ดังนี้

1. การเรียนรู้ขึ้นอยู่กับกำลังใจ (Motivation)
2. การเรียนรู้ขึ้นอยู่กับความสามารถในการเรียนรู้ (Capacity)
3. การเรียนรู้ขึ้นอยู่กับประสบการณ์ในอดีต (Past Experiences)
4. การเรียนรู้ขึ้นอยู่กับความร่วมมือของผู้เรียน
5. ผู้ใหญ่จะเรียนได้ดี เมื่อเขาสนใจและต้องการที่จะเรียน
6. ผู้ใหญ่จะเรียนได้ดี เมื่อสิ่งที่เรียนมีความจำเป็นและเป็นประโยชน์ สามารถนำไปใช้ได้ทันที
7. ผู้ใหญ่จะเรียนได้ดี เมื่อบทเรียนนั้นสัมพันธ์กับสภาพปัญหาที่มีอยู่จริงในสังคม การได้มีโอกาสฝึกแก้ปัญหา (Problem Solving) จะช่วยให้การเรียนรู้เพิ่มพูนขึ้น

8. ผู้ใหญ่จะเรียนได้ดี เมื่อได้ใช้ความรู้ ความสามารถ ความถนัด และเวลาของตนอย่างเต็มที่
 9. ผู้ใหญ่จะเรียนได้ดีในบรรยากาศสิ่งแวดล้อมที่เป็นกันเอง และมีอิสระเสรีในการกระทำ
 10. การสอนที่สอดคล้องกับลักษณะที่สำคัญเฉพาะผู้ใหญ่ จะทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น
 11. ประสิทธิภาพของการเรียนรู้ขึ้นอยู่กับกระบวนการเรียนสม่ำเสมอ
 12. ผู้ใหญ่ต้องการการแนะนำ มิใช่การสอน
 13. การเรียนรู้ของผู้ใหญ่สามารถเพิ่มพูนขึ้นจากความรู้ความ คิดใหม่ ๆ ความหลากหลาย ความท้าทาย และการมีโอกาสดึกษาดด้วยตนเอง
 14. การเรียนการสอนผู้ใหญ่ ควรใช้วิธีการหลายอย่าง หลายรูปแบบตามความเหมาะสมและตามวัตถุประสงค์ของการเรียนรู้
- จากทฤษฎีการเรียนรู้ของผู้ใหญ่ ความต้องการขั้นพื้นฐานของมนุษย์และหลักสำคัญที่ต้องพิจารณาในการจัดกิจกรรมทางการเรียนการสอนที่ให้เกิดการเรียนรู้ของผู้ใหญ่ประสบผลสำเร็จนั้น จะทำให้ผู้วิจัยเข้าใจสภาพและความต้องการของผู้เรียน ตลอดจนการจัดสภาพการเรียนรู้ที่เหมาะสมเพื่อจะได้พัฒนารูปแบบการให้ความรู้เกี่ยวกับอันตรายของการขายบริการทางเพศได้อย่างเหมาะสมต่อไป

1.2.4 ทฤษฎีจิตวิทยาสังคม

เจตคติ (Attitude) หมายถึง ระบบการจัดรูปประสบการณ์ และพฤติกรรมของบุคคลที่ค่อนข้างจะคงที่ที่มีต่อบุคคล สิ่งของ หรือเหตุการณ์เฉพาะอย่างหนึ่งอย่างใด (โยธิน คັນสนยุท และจุมพล พูลภัทรชีวิน, ม.ป.ป.)

เจตคติ ประกอบด้วยองค์ประกอบ 3 ประการ คือ

1. องค์ประกอบทางการรู้การเข้าใจ (Cognitive Core) เกี่ยวข้องกับการจัดประเภทประสบการณ์ทางการรู้การเข้าใจที่สัมพันธ์กัน ได้แก่ ความเชื่อ (Belief) หรือความคิด (Idea) ของบุคคลที่มีต่อสิ่งหนึ่งสิ่งใด
2. องค์ประกอบทางด้านอารมณ์ (Affective Values)

เกี่ยวข้องกับความรู้สึกและอารมณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น ร่วมกับองค์ประกอบทางการรู้
การเข้าใจ

3. องค์ประกอบทางด้านพฤติกรรม (Behavioral Tendencies) เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมของบุคคลที่แสดงออก เช่น พฤติกรรมการเลือก พฤติกรรมการตัดสินใจ เป็นต้น

ลานาร์สเฟล เบเรลสัน และกัวเดท (Lanarsfeld, Berelson, and Gaudet) (1944 อ้างถึงใน โยชิน คันสนยุกท และ
จุมพล พูลภัทรชีวิน, ม.ป.ป.) ได้กล่าวถึงพื้นฐานการชักชวนว่า เป็นการกระตุ้น
หรือตัดแปลงเจตคติที่ซ่อนเร้นอยู่ให้เปลี่ยนมาเป็นพฤติกรรมภายนอกที่สังเกตได้อย่าง
ชัดเจน ซึ่งประกอบด้วยกระบวนการ 4 ขั้นตอน คือ

1. ได้รับความสนใจและความใส่ใจของผู้ฟังให้เกิดขึ้นต่อสิ่งที่
ผู้ส่งสารต้องการจะสื่อสาร เมื่อกลุ่มผู้ฟังใส่ใจ โอกาสที่รับรู้สารจะมีมากขึ้น
2. ให้ข่าวสารและความคิดใหม่ ๆ
3. เลือกและใส่ใจของผู้ฟังต่อข่าวสารหรือความคิดบาง
ประการ

4. ผลมผลสาน (Crystallization) ให้ออกมาเป็น
พฤติกรรมหรือการกระทำอย่างหนึ่งอย่างใดที่สัมพันธ์กับเจตคติที่ผู้ส่งสารต้องการ

โสภา ชูพิกุลชัย (2522) กล่าวว่า เจตคติเป็นตัวตัดสินใจ
ลักษณะนิสัยหรือเป็นตัวอื่นของพฤติกรรม ซึ่งเกี่ยวข้องกับสัมพันธ์กับสิ่งเร้า บุคคลหรือ
เหตุการณ์ต่าง ๆ เจตคติเป็นองค์ประกอบภายในแต่ไม่ได้หมายความว่าองค์ประกอบ
ภายในทั้งหมดจะต้องเป็นเจตคติ คำว่า เจตคติ ใช้เพื่อแสดงถึงเรื่องทุก ๆ เรื่องที่
เกี่ยวกับขนาดความรู้สึกและนิสัยของบุคคลนั้น ๆ เกี่ยวกับแรงกระตุ้นต่าง ๆ

เจตคติ เกิดจากการเรียนรู้ในระดับพื้นฐาน มีวิธีการเรียนรู้
5 วิธี คือ เจตคติเกิดจากการวางเงื่อนไขคลาสสิก เจตคติเกิดจากการแพร่ขยาย
สิ่งเร้า เจตคติเกิดจากความเชื่อ เจตคติเกิดจากการวางเงื่อนไขการกระทำ และ
เจตคติเกิดจากการสังเกต (ธีระพร อูวรรณโณ, 2533)

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้พัฒนารูปแบบการให้ความรู้ตามแนวการ
สอนแบบจุลบท ซึ่งชุดการสอนจุลบททุกโปรแกรมจะอยู่บนพื้นฐานของทฤษฎีพฤติกรรมนิยม

ในลักษณะของปฏิกิริยาลูกโซ่ คือการเร้าและการตอบสนอง (Stimulus response chains) อีกทั้งการเสนอตัวแบบที่แสดงถึงอันตรายของการขายบริการทางเพศและผลกระทบอื่น ๆ จะเป็นแรงกระตุ้นให้เกิดความรู้สึกลึกซึ้งที่ไม่เห็นด้วยกับการขายบริการทางเพศ ผู้วิจัยจึงสนับสนุนการสร้างเจตคติจากทฤษฎีการวางเงื่อนไขการกระทำและการเรียนรู้จากการสังเกตด้วยทฤษฎีปัญหาทางสังคม ซึ่งมีรายละเอียดของทฤษฎีดังต่อไปนี้

1.2.4.1 ทฤษฎีการวางเงื่อนไขการกระทำ

ทฤษฎีการวางเงื่อนไขการกระทำ เป็นทฤษฎีการเรียนรู้ของกลุ่มทฤษฎีพฤติกรรมนิยมซึ่งพัฒนาโดย บี. เอฟ. สกินเนอร์ (B.F. Skinner) ประกอบด้วย

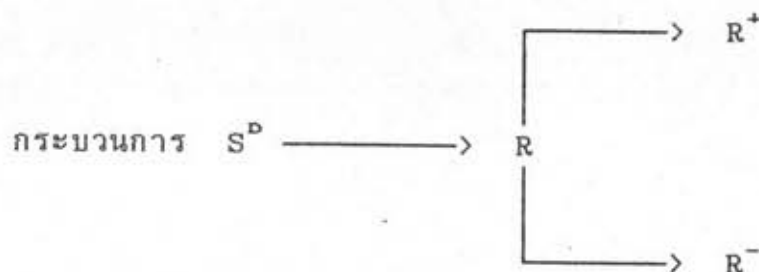
S^D คือ สิ่งเร้าแสดงความแตกต่าง (Discriminative Stimulus)

R คือ การตอบสนอง (Response)

R^+ คือ ตัวเสริมแรงทางบวก (Positive Reinforcer)

R^- คือ ตัวเสริมแรงทางลบ (Negative Reinforcer)

S^D หมายถึง สิ่งเร้าที่ทำให้บุคคลแยกแยะได้ว่า หากตนแสดงพฤติกรรมหรือมีการตอบสนอง R อย่างหนึ่งแล้ว จะเกิดผลเป็น R^+ หรือ R^- ขึ้น หมายถึงสิ่งหรือสภาวะที่เกิดตามหลังการตอบสนองในสถานการณ์หนึ่งแล้วทำให้ความน่าจะเป็นของการตอบสนองนั้นในสถานการณ์ที่คล้ายคลึงกันนั้นได้รับการเสริมแรงบวกก็จะทำให้พฤติกรรมนั้นมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นในอนาคต ในทางตรงกันข้าม หากทำแล้ว ได้รับการเสริมแรงลบเป็นการถูกลงโทษ พฤติกรรมนั้นมีแนวโน้มจะถูกยับยั้งและหดหายไป ดังกระบวนการของการวางเงื่อนไขการกระทำดังนี้คือ

เช่น นักศึกษาดูวิดีโอ เรื่องคำหล้า เห็นคำหล้าถูกทาบตัวอย่างทารุณในช่องปิด โดยแมงดาผู้คุมห้อง และถูกเผาตายทั้งเป็นพร้อม ๆ กับเพื่อนผู้ขายบริการทางเพศอีก 5 คน จะเป็นสิ่งเร้าให้ผู้เรียนเกิดเจตคติที่ไม่ดีต่อการขายบริการทางเพศได้ หากลักษณะเช่นนี้เกิดขึ้นหลาย ๆ ครั้ง ความน่าจะเป็นของ R ขณะประสพกับ S^D ก็จะยิ่งเพิ่มขึ้น

การขายบริการทางเพศ เป็นปัญหาสังคมที่สำคัญมากและก่อให้เกิดปัญหาอื่น ๆ ตามมาดังที่กล่าวมาแล้วข้างต้น ในการให้ความรู้ถึงอันตรายและผลเสียของการขายบริการทางเพศ การติดต่อโรคทางเพศสัมพันธ์และโรคเอดส์ จึงจำเป็นต้องใช้ตัวแบบแสดงความรุนแรงและน่ากลัว กระตุ้นเร้าอารมณ์ผู้เรียนให้เกิดความกระจำงัดขึ้น ในที่นี้ผู้วิจัยได้สนับสนุนแนวความคิดทฤษฎีปัญญาทางสังคม (Social Cognitive Theory) ประกอบการเรียนรู้ด้วย

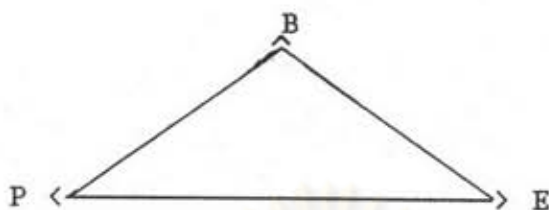
1.2.4.2 ทฤษฎีปัญญาทางสังคม (Social Cognitive Theory)

ทฤษฎีปัญญาทางสังคมของอัลเบิร์ต แบนดูรา (Albert Bandura) เป็นทฤษฎีที่พัฒนาจากการเรียนรู้ทางสังคม (Social Learning Theory) ของท่านเอง โดยทฤษฎีปัญญาทางสังคมอธิบายตัวแปรด้านปัญญาเพิ่มขึ้นจากตัวแปรด้านสังคมในทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคม ทฤษฎีปัญญาทางสังคมอธิบายว่าการเรียนรู้ของมนุษย์ส่วนหนึ่งเกิดจากตัวแปรทางด้านสังคม โดยมนุษย์ทางสังคมจะมีฐานะเป็นตัวแบบ มนุษย์จึงเรียนรู้จากการสังเกต การเรียนรู้อีกส่วนหนึ่งเกิดจากตัวแปรด้านปัญญาของบุคคลนั้น โดยให้ความสำคัญกับกระบวนการคิดเชิงเหตุ-ผลของมนุษย์ในการตัดสินใจที่จะกระทำหรือระงับที่จะกระทำสิ่งใดสิ่งหนึ่ง (ปรีชา วิหคโต, 2533)

แนวความคิดพื้นฐานของทฤษฎีปัญญาทางสังคม 3 ประการ คือ

1. พฤติกรรมของมนุษย์ เกิดจาก 3 ปัจจัยร่วมกัน คือ พฤติกรรมของมนุษย์มิได้ถูกผลักดันโดยพลังภายใน (Innerforce) ไม่ได้ถูกปรับแต่งอย่างอัตโนมัติ (Automatically Shaped) และไม่ได้ถูกควบคุมโดยสิ่งเร้าจากภายนอก (External Stimuli) เท่านั้น แต่แบนดูราอธิบายว่า พฤติกรรมของมนุษย์เกิดโดยการปฏิสัมพันธ์ที่ขึ้นต่อกันจากองค์ประกอบ 3 ส่วน (Triadic

Reciprocality) ดังแผนภูมิต่อไปนี้ (ทศนีย์ นนทะสร, 2532)

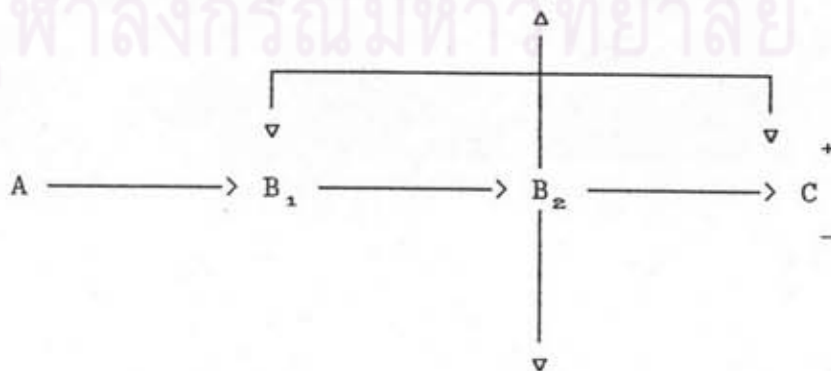
- B คือ พฤติกรรม
- P คือ ความคิดและองค์ประกอบส่วนบุคคล
- E คือ สภาพแวดล้อม

2. ปัจจัยด้านสังคม : การเรียนรู้จากการสังเกต
 แบนดูรา (1977 อ้างถึงในทศนีย์ นนทะสร, 2532)

กล่าวว่า พฤติกรรมส่วนมากของมนุษย์นั้นเกิดจากการเรียนรู้ 2 แบบ คือ

2.1 การเรียนรู้จากผลกรรมโดยประสบการณ์ตรง

(Direct Experience) เป็นผลมาจากการที่บุคคลได้รับผลกรรมทางบวกและผลกรรมทางลบจากการกระทำ คือ เมื่อบุคคลเผชิญกับเหตุการณ์ก็จะตอบสนองต่อเหตุการณ์นั้น การตอบสนองบางอย่างทำให้ประสบความสำเร็จ ขณะที่บางอย่างไม่ประสบความสำเร็จก่อให้เกิดการลงโทษซึ่งบุคคลจะคงรูปแบบการตอบสนองที่ประสบความสำเร็จไว้และเลิกปฏิบัติหรือละทิ้งรูปแบบการตอบสนองที่ไม่ประสบความสำเร็จไป แสดงว่าบุคคลได้ใช้ความสามารถทางปัญญา (Cognitive Capacities) ในการพิจารณาก่อนแสดงพฤติกรรม ดังแผนภูมิต่อไปนี้

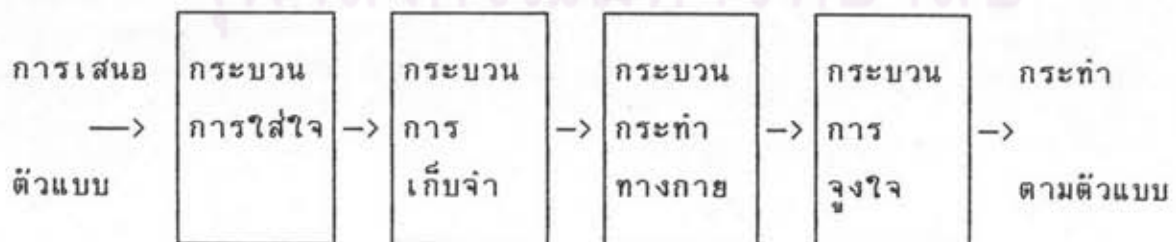

- A คือ สภาพแวดล้อมหรือสิ่งเร้า
 B₁ คือ พฤติกรรมภายใน คือความคิดและองค์ประกอบส่วนบุคคล
 B₂ คือ พฤติกรรมที่แสดงออกมา
 C คือ ผลกรรมที่มีทั้งผลกรรมบวก (C⁺) และผลกรรมลบ (C⁻)

2.2 การเรียนรู้ด้วยการสังเกต (Observational Learning) เป็นการเรียนรู้ชนิดหนึ่งที่เกิดขึ้นจากการได้เห็นผู้อื่นแสดงพฤติกรรม หรือจากการบอกเล่า หรือจากข้อมูล ซึ่งการเรียนรู้ทางอ้อมช่วยให้มนุษย์เข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างเหตุการณ์หนึ่งกับอีกเหตุการณ์หนึ่ง เรียนรู้ความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมด้วยผลกรรม โดยไม่จำเป็นต้องได้รับผลกรรมเองโดยตรง การเรียนรู้ความสัมพันธ์เหล่านี้กลายเป็นความเชื่อว่าการกระทำใดนำไปสู่ผลกรรมใด ความเชื่อมีบทบาทในการกำกับดูแลและควบคุมพฤติกรรมตนเองด้วยความคิด (Cognitive Control) และการควบคุมตนเอง (Self Control) ได้ในที่สุด

3. ปัจจัยทางปัญญา : กระบวนการเรียนรู้ที่เกิดจากปัญญาของผู้สังเกต

ในการเรียนรู้จากการสังเกตประกอบด้วย 3 องค์ประกอบ คือ ตัวแบบ (Model) ตัวแบบแสดงพฤติกรรมหรือเรียกว่า การเสนอตัวแบบ (Modeling) และการกระทำตามตัวแบบหรือเลียนแบบ (Imitation) ตั้งแต่การมีตัวแบบจนถึงการเลียนแบบนี้ ภายในตัวผู้เลียนแบบได้เกิดกระบวนการทางปัญญาอย่างต่อเนื่อง 4 กระบวนการ คือ กระบวนการใส่ใจ กระบวนการเก็บจำ กระบวนการกระทำทางร่างกาย และกระบวนการจูงใจ ทั้ง 4 กระบวนการนี้สามารถเขียนแผนภูมิได้ดังนี้

กระบวนการทั้ง 4 มีขั้นตอน ดังนี้

1. กระบวนการใส่ใจ (Attention Process) หมายถึง กระบวนการใส่ใจและสนใจในการรับรู้ตัวแบบ การเรียนรู้จะเกิดขึ้นได้เมื่อมนุษย์ใส่ใจต่อตัวแบบ ทางตรงกันข้าม หากมนุษย์ไม่ใส่ใจต่อตัวแบบ การเรียนรู้ก็จะไม่เกิดขึ้น

2. กระบวนการเก็บจำ (Retention Process) หมายถึง กระบวนการที่มนุษย์เก็บจำพฤติกรรมของตัวแบบไว้ได้ หากเก็บจำพฤติกรรมของตัวแบบไว้ไม่ได้ การเลียนแบบก็อาจไม่เกิดขึ้นได้ หากเก็บจำได้มากก็สามารถเลียนแบบได้ถูกต้องสมบูรณ์

3. กระบวนการกระทำทางกาย (Motor Reproduction Process) เป็นกระบวนการที่มนุษย์นำเอาพฤติกรรมที่เก็บจำไว้มาแปลงเป็นการกระทำ

4. กระบวนการจูงใจ (Motivatal Process) หมายถึง กระบวนการจูงใจให้มนุษย์ทำหรือไม่กระทำพฤติกรรมหนึ่ง ๆ มนุษย์จะเลือกกระทำหากการกระทำใดที่ตัวแบบกระทำแล้ว เกิดผลกรรมทางบวกในทรรศนะของผู้สังเกต ผลกรรมนั้นก็จะจูงใจให้ผู้สังเกตทำพฤติกรรมตามตัวแบบ หากการกระทำใดที่ตัวแบบกระทำแล้วเกิดผลกรรมทางลบในทรรศนะของผู้สังเกต ผลกรรมนั้นก็จะจูงใจให้ผู้สังเกตงดเว้นการกระทำตามตัวแบบ ดังนั้น การคาดหวังในผลกรรมจะเป็นตัวจูงใจให้ผู้สังเกตกระทำหรือระงับการกระทำ

กระบวนการทั้ง 4 นี้ อาศัยระดับสติปัญญาของบุคคลนั้น ไม่ว่าจะ เป็นกระบวนการใส่ใจ เก็บจำ การกระทำทางกาย และกระบวนการจูงใจ ดังนั้น ตัวแปรที่สำคัญของการเรียนรู้คือตัวแปรหนึ่งคือ สติปัญญาของบุคคล

การเสนอตัวแบบอาจใช้ตัวแบบเดี่ยวหรือตัวแบบผสม
แบนดูรา (ปรีชา วิหคโต, 2533) ได้จำแนกการเสนอตัวแบบ เป็น 4 ประเภท คือ การเสนอตัวแบบทางพฤติกรรม การเสนอตัวแบบทางวาจา การเสนอตัวแบบสัญลักษณ์ และการเสนอตัวแบบสัมผัส ดังนี้

1. การเสนอตัวแบบทางพฤติกรรม (Behavioral Modeling) หมายถึง การกระทำให้ผู้สังเกตเห็น

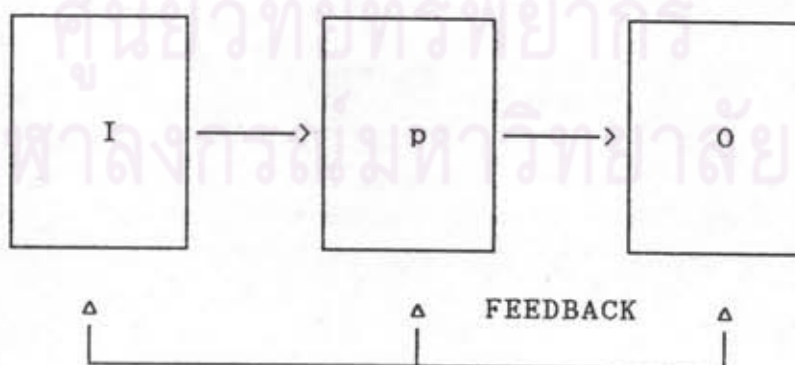
2. การเสนอตัวแบบทางวาจา (Verbal Modeling) หมายถึง การใช้ภาษาโดยการพูดให้ผู้สังเกตได้ยิน

3. การเสนอตัวแบบสัญลักษณ์ (Symbolic Modeling) หมายถึง การใช้ตัวแบบผ่านสื่อต่าง ๆ เช่น ภาพที่ปรากฏในภาพยนตร์ วิทยุโทรทัศน์ วีดิทัศน์ จานภาพ หนังสือประเภทต่าง ๆ คอมพิวเตอร์ เป็นต้น

4. การเสนอตัวแบบสัมผัส (Kinesthetic Modeling) หมายถึง การเสนอตัวแบบที่สัมผัสได้

การใช้ตัวแบบในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยจะใช้ตัวแบบสัญลักษณ์ผ่านสื่อเทคโนโลยีทางการศึกษา เช่น วีดิโอ เทปคาสเซต หนังสือพิมพ์ บทความ เรื่องสั้น และกฤตภาพ เป็นต้น โดยผ่านกระบวนการใส่ใจ เก็บจำ การกระทำทางกาย และการจูงใจให้กระทำหรือไม่กระทำ ซึ่งตัวแบบที่แสดงอันตรายและผลเสียของการขายบริการทางเพศ กระทำแล้วจะเกิดผลกระทบทางลบในทรรศนะของผู้สังเกตที่ได้ใช้กระบวนการทางปัญญาของบุคคลพิจารณาและตัดสินใจเป็นการจูงใจให้ผู้สังเกตงดเว้นการกระทำตามตัวแบบ

ดังนั้น การใช้ตัวแบบแสดงความน่ากลัวและรุนแรงถึงอันตรายของการขายบริการทางเพศ โดยผ่านกระบวนการทางปัญญาผสมผสานกับการใช้สิ่งเร้า กระตุ้นอารมณ์และความรู้สึกของทฤษฎีการวางเงื่อนไขการกระทำซึ่งมีลักษณะเชื่อมโยงต่อเนื่องเป็นระบบ กล่าวคือ มีตัวป้อน (Input) กระบวนการ (Process) และผลลัพธ์ (Output) ดังแผนภูมิต่อไปนี้

สรุปได้ว่า สิ่งเข้า / อินพุต คือ ตัวป้อน INPUT

การตอบสนองทางอารมณ์ การรับรู้ถึงความกดดันและคำแนะนำ
(วิธีจัดการ) คือ กระบวนการ PROCESS

ความกลัว(คงอยู่ - หดไป) หรือการหนีปัญหาและการยอมรับ
ปัญหา คือ ผล OUTPUT

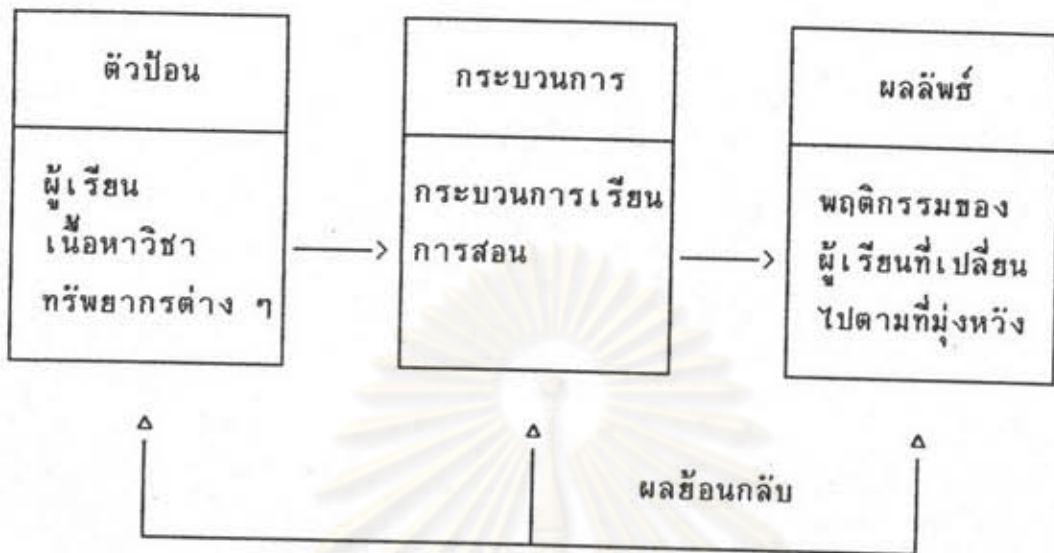
ความกลัวคงอยู่หรือหนีปัญหาต้องเริ่มตอบสนองใหม่
คือ ผลย้อนกลับ FEEDBACK

พันทิพา อุกฤษ (2524) กล่าวว่า การสอนที่มีประสิทธิภาพเป็น
การสอนที่ทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้หรือมีคุณลักษณะตามวัตถุประสงค์ที่วางไว้ ควร
จะเป็นการสอนที่เป็นระบบ คือ เป็นการจัดการเรียนการสอนตามลักษณะของระบบที่
มีตัวป้อน (Input) กระบวนการ (Process) และผลลัพธ์ (Output) รวมเรียกว่า
แนวการสอนแบบจุลบท (Minicourse)

1.2.5 แนวการสอนแบบจุลบท (Minicourse)

รัตนา พุ่มไพศาล (2533) กล่าวว่า วิธีระบบ (System
Approach) เป็นวิธีที่สามารถนำมาใช้ในการแก้ปัญหาทางการศึกษาไม่ว่าจะเป็น
ทางด้าน การวางแผน การพัฒนาหลักสูตรและสื่อการเรียนการสอนได้เป็นอย่างดี
เนื่องจากวิธีระบบให้ข้อมูลเชื่อถือได้ มีวิธีดำเนินการที่เป็นระบบมีขั้นตอน และขั้น
ตอนบางอย่างของวิธีระบบ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเรื่องของการแสวงหาข้อจำกัด
การกำหนดทางเลือกเพื่อแก้ปัญหา ตลอดจนการเลือกทางปฏิบัติที่เหมาะสม ดังแผน
ภูมิต่อไปนี้

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ความหมายและประวัติความเป็นมา

คำว่า " จุลบท " เป็นชื่อภาษาไทยที่แปลมาจากคำว่า Minicourse ซึ่ง ประม นิคมานนท์ (2528 อ้างถึงใน สุदारัตน์ ชาญเลขา, 2535) เป็นผู้เสนอให้เรียกว่า " ชุดการสอนจุลบท " ชุดการสอนจุลบทมีต้นกำเนิดในสหรัฐอเมริกา ตั้งแต่ปี ค.ศ. 1960 ได้พัฒนาแนวคิดของบทเรียนโมดูล โดยได้รับการพัฒนาเป็นชุดการสอนจุลบทในปี ค.ศ. 1970 โดยเฉพาะอย่างยิ่งนักเทคโนโลยีทางการศึกษา โดยการนำของ เร็กซ์ เมเยอร์ (Rex Meyer) อาจารย์ประจำมหาวิทยาลัยแมคควอรี ซิดนีย์ ออสเตรเลีย ได้เป็นผู้นำทำการทดลองใช้ชุดการสอนจุลบทในลักษณะต่าง ๆ เพื่อให้ได้รูปแบบที่มีประสิทธิภาพที่สุดมาตั้งแต่ กลางทศวรรษ 1970 จนได้รูปแบบที่มีความเที่ยงตรงจากการสร้างตามวิธีระบบ (Systems - approach) และรูปแบบนี้กำลังนำมาทดลองใช้กับระบบการศึกษาของประเทศกำลังพัฒนาทั้งหลายในเอเชียและแปซิฟิก

เมื่อ เร็กซ์ เมเยอร์ (Rex Meyer) นำระบบชุดการสอนจุลบทมาใช้อบรมครูในศูนย์พัฒนาการสอน (C.A.T. : Center for Advancement of teaching) แห่งมหาวิทยาลัยแมคควอรี (Macquarie University) ประเทศออสเตรเลีย และประสบความสำเร็จในการอบรมครูดังกล่าว

กรมการศึกษานอกโรงเรียน กระทรวงศึกษาธิการ จึงได้นำ แนวความคิดและรูปแบบชุดการสอนจุลบทมาใช้ในการพัฒนาหลักสูตร และสร้างคู่มือ การฝึกอบรมครูผู้สอนการศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จ ระดับที่ 3 - 4 (กรมการศึกษานอกโรงเรียน, 2528) ซึ่งมีกรรณิการ์ ยัมเกษร เป็นผู้รับผิดชอบและดำเนินงาน ร่วมกับนักวิชาการจากหลายสาขาวิชา โดยนำหลักการและรูปแบบชุดการสอนจุลบท ของ เร็กซ์ เมเยอร์ (Rex Meyer) มาใช้และปรับให้เหมาะสมกับสภาพการศึกษา ในประเทศไทย โดยเฉพาะอย่างยิ่งการปรับขั้นตอนในการสร้างชุดการสอนจุลบทให้ กระชับขึ้น (กรมการศึกษานอกโรงเรียน, 2528)

ต่อมาโครงการของภูมิภาคเอเชียด้านนวัตกรรมทางการศึกษา เพื่อการพัฒนา (APEID : Asian Programme of Educational Innovation for Development) ซึ่งเป็นหน่วยงานหนึ่งในองค์การยูเนสโก (UNESCO) เห็นว่า ชุดการสอนจุลบทน่าจะเป็นประโยชน์ในการอบรมครู และพัฒนาครูของเอเชียที่ องค์การยูเนสโกรับผิดชอบอยู่ จึงได้จัดสัมมนาเรื่องชุดการสอนจุลบทขึ้นและจัดพิมพ์ เป็นเอกสารเพื่อเผยแพร่ โดยมี เร็กซ์ เมเยอร์, กรรณิการ์ ยัมเกษร และ สมประสงค์ วิทยเกียรติ เป็นผู้เขียนเพื่อจัดพิมพ์เป็นเอกสารดังกล่าว (สุภารัตน์ ชาญเลขา, 2535)

ศูนย์พัฒนาการสอนแห่งมหาวิทยาลัยแมคควอรี (Center For Advancement of teaching (C.A.T.) Macquarie University, 1980) ได้ให้ความหมายว่า ชุดการสอนจุลบท เป็นโครงการเรียนที่มีเนื้อหาจบในตัวเอง สามารถใช้ได้กับกลุ่มหรือรายบุคคลโดยทั่วไป การเรียนรู้ในชุดการสอนจุลบทมี กลวิธีหลายแบบ มีจุดประสงค์การเรียนอย่างชัดเจนและจำกัด สามารถเกิดผลสัมฤทธิ์ ในการเรียนได้ในระยะเวลาสั้น ปกติใช้เวลาเพียง 1 วันหรือน้อยกว่านี้ นอกจากนี้ แอลเลนและแวลเลทท์ (Allen and Valette, 1977) ได้ให้ความหมายเพิ่มเติม ว่าอาจใช้ระยะเวลาเรียนหนึ่งควอเตอร์หรือหนึ่งเทอม โดยเนื้อหาของชุดการสอน จุลบทจะกำหนดตามความสนใจของนักเรียนและสมรรถภาพของครู เช่น ชุดการสอน จุลบทเรื่องการปรุงอาหารฝรั่งเศส การเดินร่ำฟันบ้านสเปน ฯลฯ

โครงการนวัตกรรมทางการศึกษาเพื่อพัฒนาแห่งเอเชีย (APEID, 1982) ได้ให้ความหมายว่า ชุดการสอนจุลบทเป็นรายวิชาย่อยหรือการปฏิบัติเป็น

กลุ่มที่จับสมบูรณ์ในตัวเอง ยืดหยุ่น มีการใช้สื่อ และยุทธวิธีการสอนหลายอย่าง กำหนดวัตถุประสงค์ที่ชัดเจน สามารถบรรลุผลสัมฤทธิ์ในระยะเวลาย่นสั้น โดยอาศัย เทคโนโลยีทางการศึกษา ไม่จัดเป็นชุดเพื่อใช้เรียนอิสระและไม่สร้างเป็นหน่วยย่อย ประกอบวิชาหนึ่งวิชาใดโดยเฉพาะ

กรมการศึกษานอกโรงเรียน (2528) ให้ความหมายว่าชุดการสอนจุลบทคือ ชุดการอบรมที่มีความยืดหยุ่น และเบ็ดเสร็จในตัวเองอย่างสมบูรณ์แบบ ซึ่งใช้ได้กับบุคคลหรือกลุ่มบุคคล โดยทั่วไปจะใช้สื่อและยุทธวิธีหลายประการมี จุดประสงค์ชัดเจนสามารถบรรลุได้ในระยะเวลาย่นสั้น ใช้เทคโนโลยีทางการศึกษา เป็นหลัก มิได้จัดเป็นกล่องให้นักศึกษาอย่างอิสระ และไม่สร้างเป็นหน่วยย่อยประกอบ วิชาใดเป็นการเฉพาะและจบได้ในตัวเอง สิ่งที่สำคัญอีกประการหนึ่งคือ ชุดการสอน จุลบทเน้นที่กลุ่มสัมพันธ์มากกว่าการศึกษาเป็นรายบุคคลแต่เพียงอย่างเดียว

กล่าวโดยสรุป ชุดการสอนจุลบทคือชุดการสอนที่ใช้เวลาในการ เรียนการสอนระยะสั้น ใช้สื่อและยุทธวิธีต่าง ๆ เพื่อก่อให้เกิดผลสัมฤทธิ์ทางการ เรียนตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้อย่างมีความยืดหยุ่นและจบสมบูรณ์ในตัวเอง

วิชัย ดิสสร (2535) กล่าวถึงส่วนประกอบของชุดการสอน ตามแนวจุลบทว่า ชุดการสอนตามแนวจุลบท มีส่วนประกอบ 6 ส่วน ดังนี้

1. หลักการและเหตุผล คำแนะนำ จุดมุ่งหมาย และวิธีใช้ โดยสร้างแบบแผนการสอน
2. รายละเอียด หรือคู่มือครูในการดำเนินการ
3. กิจกรรมผู้เรียน โดยเน้นให้ผู้เรียนมีบทบาทมากที่สุดใน การเรียน
4. การประเมินผล ใช้วิธีการสังเกตการทำงานของนักเรียน การตอบคำถาม การสรุปการเรียนของนักเรียน เป็นต้น
5. เนื้อหาเสริม เพื่อแสวงหาความรู้เพิ่มเติม
6. อุปกรณ์ สื่อ แผนภูมิ ฯลฯ สำหรับผู้สอนใช้ประกอบการ เรียนการสอน

คุณลักษณะของชุดการสอนตามแนวการสอนจุลบท

ได้พัฒนามาจากมหาวิทยาลัยแมคควอรี ประเทศออสเตรเลีย

มีคุณลักษณะดังนี้ (Apeid, 1982 อ้างถึงใน วิชัย ดิสสร, 2535)

1. ตอบสนองความต้องการ (Responsive to Need) ชุดการสอนแต่ละชุดออกแบบเพื่อให้ผู้เรียนพบความต้องการเฉพาะเรื่อง โดยอาศัยเทคโนโลยีทางการศึกษา
2. จบสมบูรณ์ในตัวเอง (Self - Control) ชุดการสอนแต่ละชุดจบในตัวเองทั้งหมดและไม่ขึ้นกับชุดการสอนอื่นใดในชุดอื่น ๆ
3. ใช้เวลาในการเรียนการสอนระยะสั้น (Short Duration) ควรเรียนรู้อย่างน้อยใน 8 ชั่วโมง บางครั้งแบ่งเป็นช่วงละ 4 ชั่วโมงก็ได้
 อุ่นตา นพคุณ (2527 ก.) กล่าวว่า การนำมาใช้ในประเทศไทยระยะเวลาอาจจะต้องมีการเปลี่ยนแปลงให้เหมาะสมคือ ไม่ควรเกิน 6 ชั่วโมง
4. มีวัตถุประสงค์การเรียนการสอนที่ชัดเจน (Clear Objective) เพราะจะทำให้สามารถบรรลุได้ภายในระยะเวลาที่กำหนด
5. มุ่งการฝึกทักษะ (Skills Orientation) เน้นทักษะในการปฏิบัติและประสบการณ์ของผู้เรียนมาใช้ในลักษณะกลุ่มมากกว่าเฉพาะตัวบุคคล
6. มีการร่วมกิจกรรมอย่างกว้างขวาง (Side Participation) คือการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างผู้ร่วมกิจกรรมที่มีพื้นฐานต่างกัน
7. ใช้กิจกรรมการเรียนหลายแบบ (Varied - Learning Activities) ในชุดหนึ่ง ๆ จัดยุทธวิธีการเรียนรู้หลายอย่างที่เหมาะสมต่อการบรรลุผลการเรียนตามจุดประสงค์
8. มีสื่อการเรียนการสอนหลายประเภท (Variety of Media) ชุดการสอนจะเสนอเนื้อหาโดยผ่านสื่อต่าง ๆ เช่น สิ่งพิมพ์ เทป-โทรทัศน์ สไลด์ ภาพยนต์ และสื่ออื่น ๆ เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด
9. เป็นโครงการเรียนที่เตรียมโครงสร้างไว้แล้ว (Structured Programmed) แต่ละชุดมีการวางแผนและการกำหนดหน่วย ลำดับหน่วยการสอนไว้อย่างละเอียดแล้วทุกหน่วยกิจกรรม กำหนดยุทธวิธีโดยมีความสัมพันธ์กับเนื้อหา สื่อ เวลา และวัตถุประสงค์เป็นอย่างดี
10. ใช้กิจกรรมสร้างสรรค์ (Creative Activity) โดย

จัดกิจกรรมในลักษณะ " ปลายเปิด " ทำให้ผู้เรียนเกิดความคิดอิสระมากขึ้น

11. มีกลยุทธ์ที่นำไปสู่การเรียนการสอนกว้างขวาง

(Strategies Made Overt) ชุติการสอนเป็นการพัฒนาการสอนของครูและเป็นการพัฒนาทักษะ ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน จึงเปิดโอกาสให้มีการทบทวน และวิเคราะห์ยุทธวิธีที่ใช้ในชุติการเรียนการสอน

12. มียุทธวิธีที่สามารถนำมาใช้ได้ (Essemplary Strategies) เป็นการรวมกลวิธีต่าง ๆ ที่เป็นการส่งเสริมทักษะพิเศษตามความต้องการของผู้เรียน

13. มีการประเมินผล (Evaluation) เป็นการเพิ่มประสิทธิภาพของชุติการสอน มีการศึกษาข้อมูลย้อนกลับเพื่อพัฒนาที่เป็นประโยชน์ต่อการวางแผนต่อไป

14. มีการติดตามผล (Follow - up) มีบริการให้คำปรึกษาแก่ผู้เข้าร่วมกิจกรรมการเรียนทุกคน

15. มีการออกแบบ (Design) แต่ละชุติสร้างขึ้นโดยใช้พื้นฐานเทคโนโลยีทางการศึกษา โดยวิธีวิเคราะห์ระบบแต่ละกิจกรรมจะจัดเป็นวงจร I —> P —> O (Input —> Process —> Output)

ขั้นตอนการสร้างชุติการสอนตามแนวการสอนจุลบทประกอบด้วย 3 ขั้นตอน ดังนี้ (สุตารัตน์ ชาญเลขา, 2535)

ขั้นที่ 1 ดำเนินตามขั้นตอนทฤษฎีวิเคราะห์ระบบ เริ่มตั้งแต่การกำหนดความต้องการของผู้เรียน จนถึงการประเมินผลสัมฤทธิ์ในขั้นสุดท้าย ดังนี้

1. กำหนดความต้องการและจำเป็น คือสิ่งที่ได้จากความต้องการและปัญหาที่วิเคราะห์แล้ว

2. กำหนดกลุ่มเป้าหมาย คือ ผู้รับบริการ หรือผู้เรียนของรูปแบบนี้

3. กำหนดวัตถุประสงค์ทั่วไป จะต้องชัดเจนตรงกับความต้องการและความจำเป็น และครอบคลุมพุทธิพิสัย(Knowledge) เจตพิสัย(Attitude) และทักษะพิสัย(Skill)

4. กำหนดวัตถุประสงค์เฉพาะ จะต้องเป็นวัตถุประสงค์เชิง

พฤติกรรมที่สามารถปฏิบัติและวัดได้

5. สำนวจความเป็นไปได้ของทรัพยากร สื่อและข้อมูล เนื่องจากมีโครงการที่แน่นอน ใช้ระยะเวลาสั้นและหวังผลสัมฤทธิ์สูง ทรัพยากร สื่อ ข้อมูล และเอกสารประกอบต่าง ๆ จึงมีความสำคัญและจำเป็นที่สุด

6. การเขียนโครงสร้าง จะต้องกำหนดเวลาที่แน่นอนแต่ละกิจกรรมเป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่ระบุไว้แต่ละข้อและมีปัจจัยป้อน กระบวนการ และผลผลิตครบวงจรต่อเนื่องกันไป ในโครงสร้างจะต้องบอกลักษณะของปัจจัยป้อน กระบวนการ และผลผลิต รวมทั้งลักษณะของสื่ออย่างชัดเจนเพื่อสร้างกิจกรรมในชั้นรายละเอียด

7. การพัฒนากิจกรรมและสื่อประกอบตามโครงสร้าง ควรประกอบด้วยคำอธิบายรายวิชา คู่มือดำเนินกิจกรรมสำหรับครู รายละเอียดกิจกรรมสำหรับผู้เรียน เอกสารประกอบความรู้ การประเมินผลและเครื่องมือ และสื่อที่ใช้ประกอบ

8. การทดลอง เนื่องจากผู้เรียนมาจากพื้นฐานต่าง ๆ กัน การทดลองควรทำหลายครั้ง เพื่อจะได้ข้อมูลที่เชื่อมั่นพอสมควร

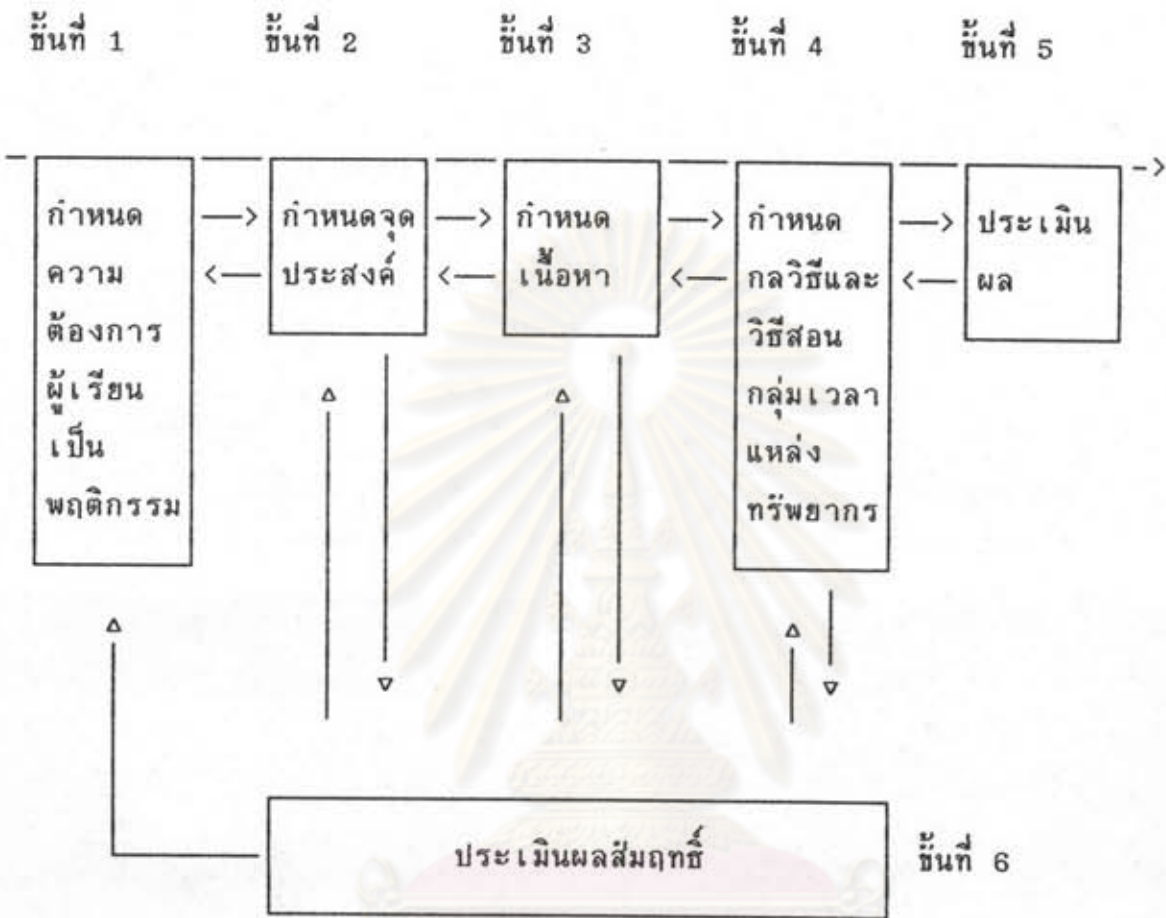
9. การปรับปรุงแก้ไข เป็นขั้นที่พัฒนาคุณภาพ และผลสัมฤทธิ์ของการเรียนการสอน รูปแบบจึงควรอยู่ในลักษณะที่สามารถปรับปรุงแก้ไขได้ตลอดเวลา

ขั้นที่ 2 ใช้พื้นฐานทางเทคโนโลยีทางการศึกษา โดยใช้ทฤษฎีพฤติกรรมนิยมทุกโปรแกรม การเรียนจะเสนอกิจกรรมในลักษณะของกิจกรรมปฏิบัติริยาลูกโซ่ การเข้าและการตอบสนอง (Stimulus Response Chains) โดยการตอบสนองแต่ละครั้งทำให้เกิดแรงเสริม เช่น การยอมรับในกลุ่มและอื่น ๆ

ขั้นที่ 3 พื้นฐานเทคโนโลยีทางการศึกษาที่พัฒนาชุดการสอนตามแนวการสอนจุลบท คือ รูปแบบ I —————> P —————> O
(Input —————> Process —————> Output)

รูปแบบการสอนตามทฤษฎีวิเคราะห์ (System Approach) (กรมการศึกษานอกโรงเรียน, อ้างถึงใน วิชัย ดิสสร, 2535) การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของผู้เรียนแต่ละคนตามรูปแบบการสอนที่เป็นระบบนั้น ประกอบด้วย

6 ขั้นตอน ดังแผนภูมิต่อไปนี้

- ขั้นตอนที่ 1 กำหนดความต้องการของผู้เรียนเป็นพฤติกรรม : ก่อนดำเนินการสอน จำเป็นต้องทราบข้อมูลเกี่ยวกับผู้เรียนให้มากที่สุด
- ขั้นตอนที่ 2 กำหนดวัตถุประสงค์ : จุดมุ่งหมายที่ชัดเจนจะช่วยให้ครูและผู้เรียนดำเนินการตามขอบข่ายที่กำหนดได้
- ขั้นตอนที่ 3 กำหนดเนื้อหา : จัดลำดับเนื้อหาเพื่อเปิดโอกาสให้ผู้เรียนบรรลุจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้ได้มากที่สุด
- ขั้นตอนที่ 4 กำหนดกลวิธี และวิธีสอน กลุ่ม เวลา แหล่งทรัพยากร คือการสอนทั่วไปที่นำมาประยุกต์ใช้แต่ละหัวข้อรายวิชา

- การใช้กิจกรรมเข้าเสริม มีการแบ่งกลุ่ม จัดเวลาและแบ่งช่วงเวลา ใช้ทรัพยากรอะไร และอุปกรณ์การเรียนด้วย ซึ่งต้องสอดคล้องกับขั้นตอนที่ 1 - 2 และ 3 ด้วย
- ขั้นที่ 5 ประเมินผลย่อยของขั้นที่ 1 - 4 และประเมินพฤติกรรมของผู้ผ่านการเรียน
- ขั้นที่ 6 ประเมินผลสัมฤทธิ์รวมทั้งหมด (การประเมินผลการสอน) การสอนที่ดีจะต้องมีวิธีการที่เป็นระบบในการหาข้อมูลเกี่ยวกับการสอนในทุก ๆ ด้าน ได้แก่ การออกแบบสอบถาม การทดสอบ การสัมภาษณ์ การสังเกต โดยมีการวางแผนล่วงหน้า และข้อมูลที่ได้มาต้องนำไปปรับปรุงการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น กล่าวคือมุ่งพัฒนาผลสัมฤทธิ์และกระบวนการเรียนรู้เป็นสำคัญ

จากแนวการสอนแบบจุลบทที่กล่าวมาทั้งหมดนี้ จะเห็นว่าทุก ๆ ขั้นตอนกิจกรรมของจุลบทจะอยู่บนพื้นฐานของทฤษฎีพฤติกรรมนิยมทั้งสิ้น คือมีการจัดสิ่งเร้าป้อนให้ผู้เรียนเกิดการตอบสนองในสภาพการณ์หนึ่ง ๆ

1.2.6 หลักการเรียนการสอนตามแนวคิดพฤติกรรมนิยม

บี.เอฟ. สกินเนอร์ (B.F. Skinner) (1968 อ้างถึงใน อุ่นตา นพคุณ, 2527ข.) ได้กล่าวถึง " การสอน " ตามทฤษฎีการเรียนรู้ของกลุ่มพฤติกรรมนิยมว่า " การสอนหมายถึงเพียงการจัดการเกี่ยวกับกำลังเสริมต่าง ๆ ตามที่โอกาสจะอำนวย (Teaching is simply the arrangement of contingencies of reinforcement)

ตามที่เสนอของกลุ่มพฤติกรรมนิยมแล้ว ผู้สอนสามารถควบคุมพฤติกรรมของสิ่งที่มีชีวิตในการเรียนรู้ โดยอาศัยการปรับสภาพการณ์ และการวางเงื่อนไขการกระทำ วิธีวางเงื่อนไขหรือการปรับสภาพการณ์อาศัยสิ่งที่เรียกว่า กำลังเสริม (reinforcement) ในการตกแต่งพฤติกรรมเพราะการเรียนรู้เป็นกระบวนการ ซึ่งพฤติกรรมถูกเปลี่ยนแปลงโดยการตกแต่งหรือการควบคุม สิ่งที่เราเรียกว่าเป็นตัวเสริมกำลังสำหรับมนุษย์นั้น ได้แก่ คำชมเชย ของขวัญ และความกลัว

ในด้านการสอนตามแนวความคิดของกลุ่มทฤษฎีพฤติกรรมนิยม

หน้าที่ของผู้สอนจะมีดังนี้คือ

1. สร้างแรงจูงใจในตัวผู้เรียนและทำหน้าที่ควบคุมแรงจูงใจนั้น
2. จัดสิ่งเข้าเพื่อป้อนให้แก่ผู้เรียน
3. ควบคุมระยะเวลาในการให้ตัวเสริมในอัตราที่ก้ำกึ่งที่เหมาะสมและพอคาดคะเนได้ว่า สิ่งเข้าหรือตัวเสริมในอัตราใดจะก่อให้เกิดพฤติกรรมใดในสภาวะการณ์ใดบ้าง

พฤติกรรมนิยมกับการศึกษาผู้ใหญ่

สำหรับการศึกษาผู้ใหญ่แล้ว การศึกษาประเภทความสามารถขั้นพื้นฐานมีความเหมาะสมที่จะนำมาประยุกต์ใช้ดังนี้คือ

1. การศึกษาประเภทนี้จะช่วยตอบสนองความแตกต่างของผู้ใหญ่แต่ละคนในการเข้าสู่โปรแกรม
2. เวลาเรียนสามารถยืดหยุ่นได้ตามทักษะและความสามารถของผู้เรียนแต่ละคน
3. การเรียนรู้ทักษะต่าง ๆ อาจทำได้หลายรูปแบบหลายวิธีการ
4. การประเมินผลอิงเกณฑ์ ไม่ทำให้ผู้เรียนรู้สึกกังวลใจ
5. การศึกษาประเภทนี้เหมาะสมที่จะใช้เป็นกลยุทธ์สำหรับการเรียนรู้แบบการควบคุมชี้นำตัวเอง (Self - directed individual learning experience)

สรุปได้ว่า การสอนที่เป็นระบบตามแนวพฤติกรรมนิยมนี้ ผู้สอนสามารถศึกษาและกำหนดพฤติกรรมใหม่ ๆ กำหนดเนื้อหา วิธีสอน และแหล่งข้อมูลต่าง ๆ ที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมผู้เรียนไว้วงหน้าได้

นักศึกษาการศึกษานอกโรงเรียนสายสามัญระดับมัธยมศึกษาตอนต้น มีทั้งวัยรุ่นและวัยผู้ใหญ่จึงมีความแตกต่างระหว่างบุคคลมากมาย อีกทั้งการจัดการศึกษา นอกโรงเรียนสายสามัญศึกษา วิธีเรียนแบบทางไกล มีช่วงระยะเวลาในการพบกลุ่ม จำกัด กลุ่มผู้เรียนจำเป็นต้องบรรลุวัตถุประสงค์แต่ละกิจกรรมในระยะเวลาที่กำหนด ดังนั้นการผสมผสานทฤษฎีการเรียนรู้ของผู้ใหญ่ ทฤษฎีความต้องการพื้นฐานของมนุษย์

หลักในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้สำหรับผู้ใหญ่ ทฤษฎีจิตวิทยาสังคม เพื่อสร้างเจตคติ(ทางทฤษฎีการวางเงื่อนไขการกระทำและทฤษฎีปัญหาทางสังคม) การสอนแบบจุลบทและหลักการสอนตามแนวคิดพฤติกรรมเข้าด้วยกันจะเป็นองค์ประกอบที่สำคัญของการพัฒนารูปแบบการให้ความรู้ที่จะช่วยให้ผู้เรียนได้ทราบถึงอันตรายและผลเสียของการขายบริการทางเพศ ตลอดจนรู้จักระวังและป้องกันตนเองเพื่อมิให้ถูกชักจูงและล่อลวงเข้าสู่การขายบริการทางเพศ โดยกลุ่มผู้เรียนร่วมกันอภิปรายและผู้สอนแนะนำเพิ่มเติม

2. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.1 งานวิจัยที่เกี่ยวกับการขายบริการทางเพศในประเทศไทย

สุวรีย์ ณ ระนอง (2525) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่องปัญหาและอุปสรรคในการฝึกอบรมวิชาชีพแก่หญิงโสเภณี : ศึกษาเฉพาะกรณีสถานสงเคราะห์หญิงบ้านปากเกร็ด พบว่าหญิงที่ประกอบการค้าประเวณีและเข้ารับการสงเคราะห์ในสถานสงเคราะห์หญิงบางประเภท 3 แห่ง ตั้งแต่ปีงบประมาณ 2517 - 2524 อพยพมาจากชนบทภาคเหนือร้อยละ 38.7 ภาคตะวันออกเฉียงเหนือร้อยละ 35.6 ภาคกลางร้อยละ 19.5 และภาคใต้ร้อยละ 5.9 ที่เหลืออีกร้อยละ 0.3 มาจากประเทศลาว

สุนีย์ มัลลิกะมาลย์และคณะ (2526) ศึกษาวิจัยเรื่องปัญหาโสเภณี : การแสวงหามาตรการทางกฎหมาย และมาตรการอื่น ๆ ที่เหมาะสมในประเทศไทย พบเหตุปัจจัยการเป็นโสเภณี 3 ประการคือ 1. ปัจจัยทางสังคมเริ่มค้าประเวณีตั้งแต่อายุระหว่าง 16 - 19 ร้อยละ 44.9 (สมัครงใจ) ร้อยละ 64.3 (ไม่สมัครงใจ) ทั้งนี้เนื่องจากพื้นฐานครอบครัวยากจน ไม่มีโอกาสได้ศึกษาแล้วเรียนหญิงโสเภณีจึงมีระดับการศึกษาค่อนข้างต่ำคือ ระหว่างชั้นประถมปีที่ 1 - 4 ร้อยละ 72.2 (สมัครงใจ) ร้อยละ 64.2 (ไม่สมัครงใจ) หญิงส่วนใหญ่จะอยู่ในวัยที่มีประสบการณ์การค้าเนินชีวิตน้อย เป็นวัยที่รักสวยรักงาม ชอบแต่งตัว ฟุ้งเฟ้อ การเลียนแบบอย่างผู้อื่นที่คิดว่าดีกว่าประกอบกับการศึกษาต่ำหรือค่อนข้างต่ำ ทำให้โอกาสการตัดสินใจค้าเนินชีวิตผิดพลาดและถูกชักจูงได้ง่าย 2. ปัจจัยทางเศรษฐกิจพบว่า ครอบครัวโสเภณีทั้งประเภทสมัครงใจและไม่สมัครงใจส่วนใหญ่จะมีอาชีพ

เกษตรกรรม ในอัตราร้อยละ 67.30 และร้อยละ 83.10 นอกนั้นจะมีอาชีพอื่น ๆ ประปราย 3. ปัจจัยทางวัฒนธรรม พบว่าโสเภณีส่วนใหญ่มีภูมิลำเนาอยู่ทางภาคเหนือ โดยเฉพาะจังหวัดเชียงใหม่และเชียงราย

สุวิมล สายสวัสดิ์ (2529) ศึกษาวิจัยเรื่องทัศนคติของสมาชิก รัฐบาลที่มีต่อการแก้ปัญหาโสเภณีในประเทศไทย พบว่าทั้งวุฒิสมาชิกและสมาชิกสภา ผู้แทนราษฎร มีทัศนคติเห็นด้วยกับการแก้ปัญหาโสเภณีในด้านผู้จัดหา ผู้เป็นเจ้าของ กิจการ ผู้ดูแล หรือผู้จัดการสถานการค้าประเวณี ตลอดจนผู้ล่อลวงและผู้ชักพา โดย ทั้งสองกลุ่มมีความเห็นเป็นไปในทิศทางเดียวกัน โดยเฉพาะอัตราโทษที่กำหนดไว้ใน มาตรา 5 ถึงมาตรา 10 ของพระราชบัญญัติปรามการค้าประเวณี พ.ศ.2503 ว่าควรมีการแก้ไขเปลี่ยนแปลงโดยเพิ่มโทษให้สูงขึ้น

ประกาย นนทวาลี และคณะ (2530) ศึกษาวิจัยเรื่องเพื่อชีวิตที่ ดีกว่าของโสเภณี พบว่า ภูมิลำเนาของโสเภณีจากกลุ่มตัวอย่าง 200 คน มาจาก จังหวัดเชียงราย 141 คน คิดเป็นร้อยละ 70.50 จังหวัดพะเยา 3 คน คิดเป็น ร้อยละ 1.50 จังหวัดเชียงใหม่ 38 คน คิดเป็นร้อยละ 19.00 จังหวัดลำพูน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 1.50 และอื่น ๆ 15 คน คิดเป็นร้อยละ 7.50 ระดับการศึกษา โสเภณีร้อยละ 39.00 จบการศึกษาชั้นประถมศึกษาปีที่ 4, ร้อยละ 34.50 จบการศึกษา ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6, ร้อยละ 10.50 ไม่เคยเรียนหนังสือ, ร้อยละ 7.50 ได้รับการ ศึกษาครึ่ง ๆ กลาง ๆ เช่น ป.2 ป.3 และอีกร้อยละ 6.00 เรียนสูงกว่าระดับ ประถมศึกษา เมื่อพิจารณาจากระดับการศึกษาของโสเภณีเห็นว่าเป็นการขยายการ ศึกษาภาคบังคับของกระทรวงศึกษาธิการทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลง

ประดินันท์ สดีวงศ์ (2534) ศึกษาวิจัยเรื่องภูมิหลังทางสังคมของ หญิงอาชีพบริการพิเศษ พบว่าคนส่วนใหญ่ในชุมชนมีการศึกษาในระดับต่ำ โดยจบ เพียงการศึกษาภาคบังคับแม้ฐานะทางเศรษฐกิจจะสามารถสนับสนุนให้บุตรหลานได้ ศึกษาในระดับสูงได้ แต่ก็ไม่ได้ให้การสนับสนุน ทั้งนี้เพราะมองไม่เห็นความจำเป็น หรือความสำคัญในคุณค่าของการศึกษา หากเป็นการจัดการศึกษาในรูปแบบของการ รมรงค์ส่งเสริมโครงการต่าง ๆ หรือโครงการจัดการศึกษาแบบนอกระบบโรงเรียน แล้ว บทบาทการศึกษาจะต้องอยู่ในรูปของโครงการ รวมทั้งการบรรจุในแบบเรียน สื่อการสอนต่าง ๆ ซึ่งควรได้รับการเผยแพร่ ควรขยายการศึกษาภาคบังคับระดับ

มัธยมศึกษาตอนต้นแบบให้เปล่า

ยศ สันตสมบัติ (2535) ศึกษาวิจัยเรื่อง แม่หญิงลีชายตัว ชุมชน และการค้าประเวณีในสังคมไทย พบว่า ปรากฎการณ์เด็กล่องใต้หรือการค้าประเวณีของเด็กสาวชาวเขาชนบทภาคเหนือเกิดขึ้นภายใต้ " เงื่อนไขทางสังคม " (Productive Activities) และกลายมาเป็นสินค้าราคาดีเพื่อป้อนสู่ธุรกิจ เริงรมย์ อันมีภาคเอกชนและรัฐเป็นตัวจักรสนับสนุนอยู่เบื้องหลัง

วรนุช วุฒิอุดม (2536) ศึกษาวิจัยเรื่อง ปัจจัยกำหนดความตั้งใจของกลุ่มเสี่ยงต่อโรคเอดส์ ในการปฏิบัติตามนโยบายปรับเปลี่ยนพฤติกรรมศึกษาหญิงบริการในเขต กทม. พบว่า หญิงบริการส่วนใหญ่มีทัศนคติทางบวกและคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงที่เห็นควรใช้ถุงยางอนามัยทุกครั้งที่ได้รับบริการ มีความสัมพันธ์กับความตั้งใจที่จะใช้ถุงยางอนามัยทุกครั้งที่ได้รับบริการ และเมื่อนำตัวแปรปัจจัยภายนอก อันได้แก่ อายุ รายได้ สภาพความเสี่ยงต่อโรค และการรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับโรคเอดส์ มาเป็นตัวแปรทดสอบความสัมพันธ์ดังกล่าว ผลที่พบคือ สภาพความเสี่ยงต่อโรคเอดส์ ของหญิงบริการจะเป็นตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อความตั้งใจที่จะใช้ถุงยางอนามัยทุกครั้งที่ได้รับบริการแทนปัจจัยกำหนดทั้งสองประการ ขณะที่ตัวแปรปัจจัยภายนอกอื่น ๆ จะก่อให้เกิดความผันแปรในความสัมพันธ์เหล่านั้นแตกต่างกันไปตามเงื่อนไข

จากงานวิจัยเหล่านี้ สรุปได้ว่า หญิงขายบริการทางเพศส่วนใหญ่มาจากจังหวัดเชียงราย พะเยา เชียงใหม่ ลำพูน เพราะความด้อยทางการศึกษา จึงทำให้โลกทัศน์แคบ ตัดสินใจผิดพลาดและถูกชักจูงล่อลวงง่าย อีกทั้งเงื่อนไขทางสังคมที่เปลี่ยนแปลงเกิด ภาวะว่างงานภาคเกษตร จึงเป็นเหตุให้หญิงเข้าสู่การขายบริการทางเพศ ซึ่งเธอเสี่ยงต่อการเป็นโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์และโรคเอดส์ จึงตั้งใจที่จะใช้ถุงยางอนามัยทุกครั้งที่ได้รับบริการ แนวทาง แก้ไขป้องกันการเข้าสู่การขายบริการทางเพศ คือ ควรบรรจุข้อความรู้ที่เกี่ยวกับการขายบริการทางเพศลงในแบบเรียนสื่อการสอน ซึ่งจะ เป็นประโยชน์ต่อผู้เรียนและควรขยายโอกาสการศึกษาภาคบังคับ ม.ต้น แบบให้เปล่า อีกทั้งควรปรับปรุง แก้ไข พระราชบัญญัติ พ.ศ. 2503 โดยเพิ่มโทษผู้จัดหา ผู้เป็นเจ้าของกิจการ ผู้ดูแลหรือผู้จัดการสถานการค้าประเวณี รวมทั้งผู้ล่อลวงและชักพาด้วย

2.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับชุดการสอนตามแนวการสอนแบบจุลบท

อุทัย หนูแดง (2526) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องการทดลองชุดการเรียนการสอนมินิคอร์ส กับนักศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จ ระดับที่ 3 วิชาสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต 4 พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของกลุ่มทดลองที่เรียนโดยชุดการสอนจุลบทสูงกว่าการสอนตามปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

ยุวดี แก้วรักษา (2527) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การทดลองใช้ชุดการสอนจุลบท (Minicourse) วิชาสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต 7 ในชั้นเรียนการศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ระดับที่ 4 พบว่า นักศึกษาที่เรียนโดยใช้ชุดการสอนจุลบท มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่านักศึกษาที่เรียนแบบปกติที่ระดับนัยสำคัญ 0.01 และยังพบว่าในชั้นเรียนชุดการสอนจุลบทมีบรรยากาศที่สนุกสนาน เข้าใจ ผู้เรียนมีความกระตือรือร้นในการทำกิจกรรม

สุรัตน์ ยุทธเสวี (2527) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่เรียนโดยชุดการสอนมินิคอร์ส (Minicourse) กับการสอนตามคู่มือครูการสอนภาษาอังกฤษเสส. พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาอังกฤษของนักเรียนที่เรียนโดยใช้ชุดการสอนจุลบท แตกต่างจากนักเรียนที่เรียนโดยการสอนตามคู่มือสอนภาษาอังกฤษอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

สุดารัตน์ ชาญเลขา (2535) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาขับร้องเพลงไทยของนักศึกษาวิทยาลัยครูที่เรียน โดยการใช้ชุดการสอนจุลบทกับการสอนแบบปกติ พบว่า นักศึกษากลุ่มทดลองมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่านักศึกษากลุ่มควบคุม โดยพิจารณาคะแนนที่ได้จากแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05 และจากแบบสังเกตภาคปฏิบัติความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.01 ส่วนผลการวิเคราะห์แบบวัดเจตคติของนักศึกษา พบว่า นักศึกษาเห็นด้วยกับการนำชุดการสอนจุลบทมาใช้ในวิชาขับร้องเพลงไทย

สนม กิจจา (2536) ศึกษาวิจัยเรื่อง ผลของการใช้แนวการสอนแบบจุลบทที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในกลุ่มการงานและพื้นฐานอาชีพของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 พบว่าภายหลังการเรียนโดยใช้แนวการสอนแบบจุลบท นักเรียน

กลุ่มที่เรียนเรื่องการบริการอาหารและเครื่องดื่ม และกลุ่มที่เรียนเรื่องไฟฟ้า มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่าก่อนเรียน และสูงกว่าเกณฑ์ที่กระทรวงศึกษาธิการ กำหนดคือ ร้อยละ 80 อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01

จากงานวิจัยเหล่านี้ สรุปได้ว่า การใช้ชุดการสอนจุลบทกับวิชา ทั่วๆไป ทั้งวิชาสามัญ และวิชาชีพลูกสูตรนอกระบบโรงเรียนและในระบบโรงเรียน ได้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่าการสอนแบบปกติอีกทั้งสูงกว่าเกณฑ์ที่กระทรวง ศึกษาธิการกำหนดและเป็นชุดการสอนที่มีประสิทธิภาพ อีกทั้งยังสร้างบรรยากาศ ทางการเรียนได้อย่างดี ได้รับความรู้ให้มีความกระตือรือร้นในการทำกิจกรรม การเรียนด้วย

2.3 งานวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนารูปแบบ

ประเสริฐ กิติรัตน์ตระกูล (2532) ศึกษาวิจัยเรื่องการพัฒนา รูปแบบการสร้างจิตสำนึกในการพัฒนาชุมชนชนบท ซึ่งการดำเนินการวิจัยแบ่งเป็น 4 ขั้นตอนคือ 1. ศึกษาข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับการพัฒนาชุมชนและการสร้างจิตสำนึก เพื่อนำมาพัฒนารูปแบบ 2. ยกร่างรูปแบบและการปรับปรุงรูปแบบก่อนการทดลองใช้ 3. ทดลองใช้รูปแบบในสถานการณ์จริงของชุมชนอีสาน 1 ชุมชน และ 4. ประเมินผล เพื่อปรับปรุงรูปแบบหลังการทดลองใช้ จากการวิจัยพบว่า กระบวนการของรูปแบบ มีส่วนทำให้กลุ่มเป้าหมายมีความกล้าคิดและคิดเป็น

สุจิตรา ศรีนวล (2533) ศึกษาวิจัยเรื่องการพัฒนาแบบการสอนอ่านภาษาไทย เพื่อความเข้าใจโดยใช้กลวิธีการอ่าน - การคิด สำหรับนักเรียน โรงเรียนประถมศึกษา การวิจัยแบ่งออกเป็น 2 ขั้นตอนคือ 1. เป็นการพัฒนารูปแบบ การสอนและเอกสารประกอบรูปแบบการสอน และ 2. เป็นการทดลองใช้รูปแบบ การสอนและเอกสารประกอบรูปแบบการสอน โดยสร้างเนื้อหา บทอ่าน หน่วย การเรียน การวัดผลและประเมินผลการเรียนรู้ เอกสารประกอบรูปแบบการสอน มี 3 เล่ม คือ คำแนะนำการใช้รูปแบบการสอน หน่วยการเรียน คำแนะนำการวัดและ ประเมินผลการเรียนรู้ เมื่อนำรูปแบบการสอนไปทดลองใช้พบว่า นักเรียนกลุ่มทดลอง มีคะแนนเฉลี่ยความเข้าใจในการอ่านและความตระหนักรู้เกี่ยวกับการอ่านของตนเอง สูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 นอกจากนี้นักเรียนกลุ่ม ทดลองซึ่งได้รับการสอนด้วยรูปแบบการสอนส่วนใหญ่ชอบแบบกิจกรรมการเรียน การสอน ชอบบทอ่านและคิดว่าสามารถนำกลวิธีอ่านที่ได้เรียนรู้ไปใช้ในชีวิตประจำวันได้

นวลจิตต์ เชาว์กิติพงษ์ (2534) ศึกษาวิจัยเรื่องการพัฒนา รูปแบบการจัดการเรียนการสอนที่เน้นทักษะปฏิบัติสำหรับครูวิชาชีพ การวิจัยแบ่งออกเป็น 3 ขั้นตอนคือ 1. ศึกษาข้อมูลพื้นฐาน 2. พัฒนารูปแบบการจัดการเรียนการสอน และ 3. เป็นการทดลองใช้รูปแบบการจัดการเรียนการสอน รูปแบบที่พัฒนาขึ้นประกอบด้วยองค์ประกอบสำคัญ 7 องค์ประกอบคือ ความสำคัญและความ เป็นมา วัตถุประสงค์ ขอบเขตของรูปแบบฯ ความเชื่อพื้นฐาน หลักการของรูปแบบฯ ลักษณะของรูปแบบ กระบวนการจัดการเรียนการสอนของรูปแบบฯ และข้อเสนอแนะในการใช้รูปแบบฯ ขั้นตอนของกระบวนการจัดการเรียนการสอนของรูปแบบฯ ประกอบด้วยกระบวนการที่สำคัญคือ การสอนทักษะปฏิบัติ 3 ลักษณะ ได้แก่ การสอนทฤษฎีก่อนปฏิบัติ การสอนปฏิบัติก่อนทฤษฎีและการสอนทฤษฎีและปฏิบัติไปพร้อม ๆ กัน ทำให้รูปแบบมีความยืดหยุ่นและใช้ได้ครอบคลุมกับการสอนทักษะปฏิบัติในสายวิชาชีพสาขาต่างๆ จากการทดลองใช้รูปแบบฯ ปรากฏผลว่า รูปแบบนี้มีคุณภาพและประสิทธิภาพตรงตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ทุกประการ กล่าวคือมีความตรงตามเนื้อหา ผู้เรียนประสบผลสำเร็จในการเรียนรู้ด้านทักษะพิสัย รวมทั้งพุทธิพิสัย และจิตพิสัยตามเกณฑ์ที่กำหนด ครูมีความพึงพอใจในการใช้รูปแบบฯ และผู้เรียนมีความพึงพอใจที่ได้เรียนตามรูปแบบฯ นี้ด้วย

ศรินทร์ วิทยะสิรินันท์ (2534) ศึกษาวิจัยเรื่องการพัฒนา รูปแบบการจัดการเรียนการสอนแบบเรียนร่วมสำหรับเด็กพิการก่อนวัยเรียน กระบวนการวิจัยมี 4 ขั้นตอนคือ 1. ศึกษาข้อมูลพื้นฐาน 2. พัฒนารูปแบบฉบับร่าง 3. ทดลองใช้รูปแบบ : กรณีศึกษา และ 4. แก้ไขปรับปรุงรูปแบบ สำระสำคัญของรูปแบบ ประกอบด้วย ความเป็นมาและความสำคัญของรูปแบบ จุดมุ่งหมาย ความหมายและขอบเขต ความเชื่อพื้นฐาน หลักการในการพัฒนารูปแบบ แนวความคิดพื้นฐาน หลักการจัดการเรียนการสอนแบบเรียนร่วมสำหรับเด็กพิการก่อนวัยเรียน ปัจจัยภายนอก ปัจจัยภายใน และกระบวนการจัดการเรียนการสอนตามรูปแบบ ผลการทดลองใช้รูปแบบฯ ในชั้นเด็กเล็กโรงเรียนบ้านทุ่ง จังหวัดกระบี่ พบว่ารูปแบบมีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ที่กำหนด คือเด็กพิการเป็นกรณีศึกษามีพัฒนาการสูงขึ้นในทุกด้าน และระดับความบกพร่องลดลง ครูผู้ทดลองใช้รูปแบบฯ สามารถใช้รูปแบบฯ ด้วยตนเองอย่างถูกต้องตามขั้นตอนที่กำหนดในรูปแบบ และบุคคลต่าง ๆ ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องกับการใช้รูปแบบ

พอใจในรูปแบบในระดับมากถึงมากที่สุด

อรุณี สถิตย์ภาคีกุล (2534) ศึกษาวิจัยเรื่องการพัฒนารูปแบบการสอนภาษาอังกฤษสำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษาตามแนวยุทธศาสตร์การสอนภาษาแบบผสมผสานของมาร์ตัน วิธีดำเนินการวิจัยแบ่งออกเป็น 3 ขั้นตอน คือ 1. พัฒนารูปแบบการสอน 2. ทดลองใช้รูปแบบการสอน และ 3. ปรับปรุงรูปแบบการสอน รูปแบบการสอนที่พัฒนาขึ้นประกอบด้วยองค์ประกอบสำคัญ 8 อย่าง ได้แก่ หลักการ จุดมุ่งหมาย เนื้อหาและทักษะที่ต้องการสอน ยุทธศาสตร์การสอน กระบวนการสอน วิธีสอน ขั้นตอนและกิจกรรมการสอน การวัดผลประเมินผล ผลการนำรูปแบบไปทดลองใช้พบว่า รูปแบบการสอนที่พัฒนาขึ้นสามารถใช้ได้จริง ค่าเฉลี่ยของคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาอังกฤษหลังเรียนของนักเรียนกลุ่มทดลองสูงกว่านักเรียนกลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และยังพบว่า ค่าเฉลี่ยของคะแนนเจตคติต่อการเรียนภาษาอังกฤษของนักเรียนกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

เพ็ญพิศุทธิ์ เนคมานุรักษ์ (2536) ศึกษาวิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบพัฒนาการคิดอย่างมีวิจารณญาณสำหรับนักศึกษาครู 3 ระยะ โดยใช้แบบสอบถามคิดอย่างมีวิจารณญาณก่อนการทดลอง หลังการทดลอง และระยะติดตามผล พบว่า นักศึกษากลุ่มทดลองที่ใช้รูปแบบพัฒนาการคิดอย่างมีวิจารณญาณ มีคะแนนเฉลี่ยของการคิดอย่างมีวิจารณญาณหลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลอง และนักศึกษา กลุ่มดังกล่าวมีคะแนนเฉลี่ยของการคิดอย่างมีวิจารณญาณสูงกว่านักศึกษากลุ่มควบคุมที่ใช้สอนตามปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 ซึ่งไม่พบความแตกต่างระหว่างคะแนนเฉลี่ยของการคิดอย่างมีวิจารณญาณภายหลังการทดลองกับระยะติดตามผลของนักศึกษากลุ่มทดลองที่ใช้รูปแบบพัฒนาการคิดอย่างมีวิจารณญาณ

จากงานวิจัยเหล่านี้ สรุปได้ว่า การพัฒนาแบบเป็นการประดิษฐ์โครงสร้างหรือแผนการขึ้น เพื่อจุดมุ่งหมายใดจุดมุ่งหมายหนึ่งซึ่งได้ผ่านการวิเคราะห์สังเคราะห์องค์ประกอบต่าง ๆ อย่างละเอียดถี่ถ้วน และการพัฒนาแบบจะสัมฤทธิ์ผลได้ด้วยการทดลองใช้รูปแบบที่ประดิษฐ์ขึ้นในสถานการณ์จริง และผลจากการทดลองนี้พบว่า เกิดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงตรงตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้

2.4 งานวิจัยและวรรณคดีที่เกี่ยวข้องกับการขายบริการทางเพศในต่างประเทศ

ซิลเบิร์ต, มิมี เอช; ไพน์, อยาลา เอ็ม (Silbert, Mimi H.; Pines, Ayala M) (1979) ศึกษาวิจัย เรื่องพื้นฐานทางครอบครัวของโสเภณีข้างถนน ผลการสัมภาษณ์โสเภณีข้างถนนทั้งวัยรุ่นและวัยผู้ใหญ่ จำนวน 200 คน ในเมืองซานฟรานซิสโกถูกนำมาเผยแพร่เพื่อให้ทราบถึง ปัญหาพื้นฐานทางครอบครัวของหญิงโสเภณีเหล่านี้ มีหลาย ๆ ครอบครัวที่มีส่วนพัวพันกับปัญหาต่าง ๆ ดังนั้น อาชญากรรมกระทำที่รุนแรง ยาเสพติด และการดื่มเหล้าจัด ส่วนใหญ่เป็นครอบครัวที่มีฐานะยากจนและมีปัญหาครอบครัว เช่น ปัญหาการบีบคั้นทางอารมณ์ทางร่างกายและทางเพศ ในจำนวนนี้มีจำนวนมาก ที่ต้องหนีออกจากบ้านเพราะความบีบคั้นต่าง ๆ และเป็นโสเภณีข้างถนนเพื่อเป็นการดำรงชีพ

เด็นเซ็น - เกอร์เบอร์, จูเดียนน์ (Densen - Gerber, Judianne) (1980) ศึกษาเรื่องโสเภณี เด็กและการทำลายภอนาจารย์เด็ก : เกี่ยวกับการแพทย์ กฎหมาย และสังคม การหาประโยชน์ด้านการค้าเด็กในสหรัฐอเมริกา พบว่า เด็กที่มีพัฒนาการด้านร่างกายบกพร่อง โดยการมีกิจกรรมทางเพศก่อนวัยอันสมควรนั้น จะทำให้พัฒนาการด้านจิตใจบกพร่องไปด้วย เป็นการยากที่เด็ก ๆ จะเชื่อใจผู้ใหญ่ซึ่งเป็นผู้กระทำการแสวงหา ประโยชน์จากเด็ก ๆ อย่างพวกเขา โสเภณีเด็กถูกให้คำนิยามว่า เป็นการใช้หรือ มีส่วนร่วมกับเด็กที่มีอายุต่ำกว่า 16 ปี ในลักษณะทางเพศ มีการให้ค่าตอบแทนเป็น เงินหรือรางวัล (กรณีไม่ใช่กำลัง) ซึ่งการขายตัวแตกต่างจากการข่มขืน เพราะมีองค์ประกอบของการให้ค่าตอบแทนที่เป็นเงิน มีบ่อยครั้งที่เป็นยาเสพติด ของขวัญ เสื้อผ้า อาหาร หรืออื่น ๆ

ไพร์ซ์, วี; ซีนลอน, บี; เจนส์, เอ็ม ดี (Price, V; Seanlon, B.; Janus, M.D.) (1984) ศึกษา วิจัยเรื่องลักษณะนิสัยทางสังคมของโสเภณีวัยรุ่น จากการสัมภาษณ์โสเภณีชายวัยรุ่น จำนวน 28 คน เพื่อสำรวจข้อมูลดังต่อไปนี้ ประวัติครอบครัว, รูปแบบความสัมพันธ์ ระหว่างพ่อแม่และลูก, ความสัมพันธ์กับโรงเรียนและเพื่อน ทั้ง 28 คน กล่าวว่า พวกเขามีปัญหาทางครอบครัวเป็น ความทรงจำที่ไม่ดีเกี่ยวกับการที่พ่อแม่ทะเลาะกัน ดื่มเหล้าจัด และพวกเขาถูกทอดทิ้ง (ไม่ได้คำนึงถึงสถานภาพสมรสของพ่อแม่) ผลที่ได้ยังแสดงถึงความห่างเหินของ

พวกเขา กับสมาชิกครอบครัว ผู้ใหญ่และเพื่อน ๆ พวกเขาเข้าใจว่าตนเองถูกทอดทิ้ง ตกเป็นเหยื่อทดลอง และเป็นผู้ไม่ประสบความสำเร็จในการเรียน และการคบเพื่อน ผลการวิจัยแสดงว่า บุคคลที่ให้การดูแลแก่โสเภณีชายวัยรุ่นควรทราบว่า การตกเป็นเหยื่อทางกามารมณ์ของพวกเขา นั้น ไม่ได้ เป็นปัญหาเบื้องต้น แต่พัฒนาการที่ถูกข่มขืนยังเป็นปัญหาพื้นฐาน ปัญหาด้านจิตใจ ปัญหา ที่เกิดขึ้นภายหลังมีสาเหตุมาจากความจำเป็นอย่างต่าง ๆ ในการดำรงชีพ

บักเลย์, ซี; เบอร์โรวส์, บี เอ; ยาวอร์สกี, ซี (Bagley, c.; Burrows, B.A.; Yaworski, c.) (1991) ศึกษาเรื่องเด็กจรจัดข้างถนนและโสเภณีวัยรุ่น : การทำทนายเพื่อการบริการทางสังคมและทำทนายกฎหมาย โดยเน้นที่แง่มุมต่าง ๆ ของชีวิตข้างถนน และปัจจัยต่าง ๆ ที่มีอิทธิพลทำให้พวกเขาเป็นโสเภณี ความคิดเกี่ยวกับกฎหมาย และสังคมของชาวแคนาดาถูกนำมาอภิปราย เพื่อแสดงให้เห็นถึงปัญหาโสเภณีวัยรุ่นโดยเน้นที่การให้คำแนะนำในรูปแบบต่าง ๆ จัดทำโดยคณะกรรมการคุ้มครองเด็กและวัยรุ่นจากการกระทำผิดทางเพศ ผลต่าง ๆ ที่ได้จากการให้คำแนะนำของคณะกรรมการนี้ ถูกนำมาพิจารณาในลำดับต่อมา ข้อเสนอแนะที่สามารถนำไปปฏิบัติได้ถูกจัดทำขึ้น หน่วยงานต่าง ๆ ที่ให้บริการแก่สังคมมีส่วนเกี่ยวข้องกับปัญหาโสเภณีวัยรุ่นอย่างไร รวมถึงการให้ความช่วยเหลือให้การศึกษา ให้บริการปรึกษาเป็นกลุ่ม

จากงานวิจัยเหล่านี้ สรุปได้ว่า โสเภณีเด็กที่มีอายุต่ำกว่า 16 ปี ทำให้มีกิจกรรมทางเพศก่อนถึงวัยอันสมควรจะมีพัฒนาการด้านร่างกายและจิตใจบกพร่อง เด็กเหล่านี้จะได้ เงิน สิ่งของ เครื่องใช้และยาเสพติด เป็นค่าตอบแทน โสเภณีวัยรุ่นทั้งหญิง ชายและผู้ใหญ่มีพื้นฐานมาจากปัญหาครอบครัว ปัญหาการเรียน การคบเพื่อน จึงจำเป็นต้องประกอบอาชีพโสเภณีเพื่อยังชีพบ้าง ตกเป็นเหยื่อทดลองทางเพศบ้าง ก่อให้เกิดปัญหาด้านจิตใจตามมา ควรได้รับการช่วยเหลือด้านการศึกษา ให้บริการคำปรึกษาแนะนำเป็นกลุ่ม